

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Економічний факультет

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ЗНУ:

***ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ОЧИМА
СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ***

**Матеріали науково-методичного семінару
1 травня 2024 року**

Запоріжжя 2024

Редакційна колегія:

Голова

Череп Алла Василівна

доктор економічних наук, професор, академік
Академії економічних наук, академік Національної
академії наук вищої освіти, Заслужений діяч науки і
техніки України

Члени

редакційної колегії:

Гельман
Валентина Миколаївна

в.о. декана економічного факультету Запорізького
національного університету, доктор економічних
наук, професор

Дугієнко
Наталя Олександрівна

голова науково-методичної ради економічного
факультету, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки, природних
ресурсів та економіки міжнародного туризму

Селіщева
Анна Василівна

доктор економічних наук, професор, професор
кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів
та економіки міжнародного туризму

Затверджено Вченою радою економічного факультету
(протокол № 17 від 25 червня 2024 р.)

Економічна освіта в ЗНУ: освітній процес очима студентів економічного факультету: матеріали
науково-методичного семінару, м. Запоріжжя, 1 травня 2024 р. / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя :
Запорізький національний університет, 2024. 80 с.

Тези друкуються в авторській редакції.

Шановні студенти, колеги!

Пандемія COVID-19 створила можливість провести масштабний експеримент з онлайн-заняттями в вітчизняних і закордонних університетах. Військові дії в Україні вплинули на освітній процес, який зазнав значних змін і за формою і за змістом. Воєнні конфлікти змусили багатьох студентів та викладачів переміщуватися, що додатково підштовхнуло до адаптації навчання в онлайн-форматі. Це створило потребу в розробці нових підходів до забезпечення якості освіти в умовах війни. Ключовим фактором підвищення ефективності навчального процесу є забезпечення внутрішньої мотивації студентів, організація самостійної навчальної та наукової діяльності, формування навичок самоосвіти, готовності до постійного поповнення знань та розвитку креативного мислення.

Процес інноваційних змін у змісті та якості освіти можливий лише за умови, що всі учасники чітко усвідомлюють його важливість і першочерговість з позиції відповідальності за майбутнє країни. Науково-педагогічні працівники, студенти, роботодавці, адміністрація економічного факультету та університету працюють спільно, вирішуючи завдання та беручи на себе відповідальність за їх реалізацію. Щорічний науково-методичний семінар «Економічна освіта в ЗНУ: освітній процес очима студентів економічного факультету» є яскравим прикладом такої співпраці. Це свідчить про те, що науково-педагогічним працівникам, керівництву економічного факультету та університету важлива думка студентів, передусім для розуміння того, які перед здобувачами освіти стоять завдання, з якими труднощами вони зіштовхуються, що саме студенти хотіли б змінити. Така інформація необхідна для удосконалення і адаптації освітнього процесу в умовах війни, в такі складні часи, коли разом із питаннями важливості набуває соціально-психологічна складова освітнього процесу. Значна кількість студентів економічного факультету знаходяться на окупованих територіях, є також студенти, які вимушено виїхали за межі України, є студенти, і це гордість країни та економічного факультету, які поєднують навчання із захистом Батьківщини. Ми вдячні всім захисникам України, тому що лише завдяки їм ми можемо працювати кожний на своєму фронті, рухаючи освіту вперед! Бажаємо найскорішої перемоги та миру!

З повагою

Валентина Миколаївна Гельман,

в.о. декана економічного факультету ЗНУ,

доктор економічних наук, професор

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Золотова Х., Кутузова Н., Череп А.В., Огренич Ю.О. Переваги та недоліки дистанційного навчання на економічному факультеті ЗНУ	6
Шматко О., Огренич Ю.О. Дистанційне навчання на економічному факультеті в умовах сьогодення : особливості, недоліки на переваги	9
Питайло А.А., Рехлицька О.С., Гельман В.М. Системний погляд на модель успіху он-лайн навчання у вищій школі	12
Шмигля Г. С., Новицька І. Д., Проскуріна Н.М. Переваги та недоліки освітнього процесу на дистанційному навчанні	15
Чеховська В., Череп А.В. Дистанційна освіта: нові можливості для навчання студентів	19
Тагірова А.Д., Прокоф'єв І.С. Експозиція відмінностей дистанційного навчання через призму оглядового аналізу	22
Лобода Д.В., Удодова Я.В. Освітній процес при дистанційному навчанні: переваги та недоліки	25

НАПРЯМ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кайрачка Н. Особливості організації освітнього процесу студентів економічного факультету в умовах воєнного стану	28
Кришталь Т. Дистанційне навчання на економічному факультеті ЗНУ: поєднання інформаційних технологій та активних комунікацій	32
Петрова Е.М., Удодова Я.В. Особливості організації самостійної роботи студентів в умовах воєнного стану	37
Брусенцев В.В. Фізичне виховання дистанційно: плюси та мінуси	41

НАПРЯМ 3. ПРОПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Руднік О.Р. Формування нових освітніх можливостей студентів як складова підвищення ефективності навчання	43
Дубина І.О. Застосування GSUITE в дистанційній освіті Запорізького національного університету	46

Куксенко В.В. Організація ефективної навчання студентів в умовах воєнного стану	48
Бражников Д.Д., Шаравара Д.П., Гельман В.М. Використання соціальних медіа в академічному та дослідницькому середовищі	52
Щерба В.П., Сейсебаєва Н.Г. Поєднання теорії та практики: досвід спілкування з роботодавцями	55
Тимофєєв В. Дистанційна освіта: роздуми про способи покращення навчання	56
Пшеничний О.В. Навчання методам представлення даних на ранніх курсах	59
Долгій Б. Про досвід участі у Діловій грі «Конкурс проєктів автоматизації бізнес-процесів в економіці»	61

НАПРЯМ 4. ПРОПОЗИЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Гельман В.М., Рибалко О.М. Ролі студентів і науково-педагогічних працівників у дистанційній освіті	63
Калініченко З. Д. Формування нових компетентностей як спосіб підвищення конкурентних переваг освітньо-професійних програм	67
Лось В.О., Максишко Н.К., Очеретін Д.В. Ділова гра як метод активного навчання при підготовці сучасного економіста в ЗНУ	71
Селіщева А.В. Роль міжнародних проєктів у формуванні компетентностей здобувачів	77

НАПРЯМ 1. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

ЗОЛотова Х.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Фінанси і кредит»

КУТУЗОВА Н.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Фінанси і кредит»

ЧЕРЕП А.В.,

д.е.н., професор, завідувач фінансів, банківської справи та страхування

ОГРЕНИЧ Ю.О.,

д.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ЗНУ

У теперішній час дистанційне навчання стає необхідним процесом, обумовленим сучасними викликами. Система електронного навчання є результатом відповіді на ці виклики та постійно розвивається. Ця система створює не лише комунікаційне середовище між викладачами та студентами, але й надає можливість вирішувати завдання, які раніше виконувалися виключно під час очного навчання.

«Moodle – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище. Це також відомо як система управління навчанням (LMS), система управління курсами (CMS), віртуальне навчальне середовище (VLE), або просто платформа для навчання, що забезпечує викладачам, учням та адміністраторам широкий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, включаючи дистанційне навчання» [1].

В рамках огляду питання щодо якості онлайн навчання на економічному факультеті ЗНУ нами було розроблено та розповсюджено серед студентів форму з переліком запитань. В опитуванні взяли участь 57 учасників, а саме 47 з економічного факультету та 10 з інших факультетів.

Зокрема, враховано думку студентів з таких спеціальностей: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (54,4%); 075 Маркетинг (12,3%); 051 Економіка (Освітня програма Управління персоналом та економіка праці) (5,3%); 051 Економіка (Освітня програма Економіка та управління ринком землі) (1,8%); 051 Економіка (Освітня програма Економічна кібернетика) (5,3%); 051 Економіка (Освітня програма Міжнародна економіка) (3,5%); інші спеціальності (17,5%).

Одним із важливих питань в рамках дослідження є формат засвоєння матеріалу та найбільша кількість студентів вважають, що найкраще засвоєння матеріалу відбувається у форматі комбінованого навчання (36,8%), 33,3% студентів віддають перевагу онлайн навчанню, а 29,8% лише офлайн.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням росії студенти довготривало перебувають на онлайн навчанні та проведено дослідження того, як здобувачі оцінюють якість навчання на економічному факультеті ЗНУ. Відповідно до отриманих результатів 61,4% респондентів оцінили якість навчання на середньому рівні, а 26,3% – відмінно.

Ще одним питанням було вибір компонентів гарного засвоєння онлайн матеріалу для здобувачів. За словами студентів найефективнішими компонентами гарного засвоєння онлайн матеріалу є пояснення матеріалу на прикладах (91,2%), сучасність матеріалу (84,2%), привабливість контенту (75,4%), практичне навчання (63,2%), якість звуку викладання матеріалу (57,9%), залучення студентів до обговорення під час лекції (54,4%).

Також у респондентів окремо запитали щодо впровадження змін у навчальний процес. Більшість студентів бажають впровадження коучингу, інтегрування англійської мови у навчальний процес та хотіли б отримувати

аудіозапис лекції. Необхідно зазначити, що 58% респондентів вважають об'єктивною оцінкою знань завдяки тестуванню у системі Moodle (рис. 1).

Також досліджено переваги дистанційного навчання на економічному факультеті. Слід відзначити, що найбільшою перевагою в онлайн навчанні для респондентів є можливості навчання у будь-якому місці (86%) та отримання балів у будь-який час завдяки системі Moodle (82,5%), а перевагами вивільнення часу на інші потреби та можливість відслідковування оцінок у Moodle вважають 65% респондентів та 61,4% відповідно.

Рисунок 1 – Окремі побажання студентів

За результатами проведеного дослідження серед студентів визначено, що заходами покращення навчального процесу у форматі онлайн є такі: наявність запису лекції (77,2%); забезпечення зворотного зв'язку з викладачами (56,1%); навчання викладачів використовувати онлайн-платформи та інформаційні технології в освітньому процесі (49,1%); залучення до навчання відомих науковців та практиків (47,4%).

Отже, заклади вищої освіти активно реагують на цифрову трансформацію, використовуючи нові можливості, які вона відкриває, і сприяючи поглибленню розуміння серед викладачів і здобувачів вищої освіти. Розвиток цифрових технологій і суспільства не лише створює нові потреби серед студентів, але й викликає потребу університетів адаптуватися до цієї нової реальності. Заклади вищої освіти, які своєчасно враховують ці зміни та

активно адаптуються до них, матимуть кращі шанси на привернення, утримання та залучення студентів у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Moodle в Україні: Що таке Moodle. URL: <https://moodle.org/mod/page/view.php?id=8174> (дата звернення: 25.04.2024).

ШМАТКО О.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Фінанси і кредит»

ОГРЕНИЧ Ю.О.,

д.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ : ОСОБЛИВОСТІ, НЕДОЛІКИ НА ПЕРЕВАГИ

За часів пандемії COVID-19 та в умовах воєнного стану в Україні дистанційне навчання стало невід’ємною частиною навчального процесу, що сприяє навчанню студентів з будь-якого куточка світу та дозволяє планувати власний графік. Важливо відзначити, що даний вид навчання також потребує мультимедійного супроводу, доступу до мережі Інтернет, застосування інтерактивних технологій.

«Дистанційне навчання – сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі» [1].

Державною службою якості освіти України представлено результати опитування викладачів та студентів щодо задоволеності організацією освітнього процесу за II півріччя 2022/2023 н.р. (рис. 1).

Враховуючи дані рис. 1 слід відзначити, що рівень задоволеності респондентів організацією освітнього процесу серед викладачів закладів вищої освіти у 2022/2023 н.р. склав 82%, серед студентів – 64,7%.

На економічному факультеті вже протягом останніх чотирьох років запроваджена дистанційна форма навчання. Даний крок пов'язаний із глобальними змінами у світі, а саме з пандемією COVID-19 у 2020 році, продовжуючи повномаштабною агресією росії проти України у 2022 році.

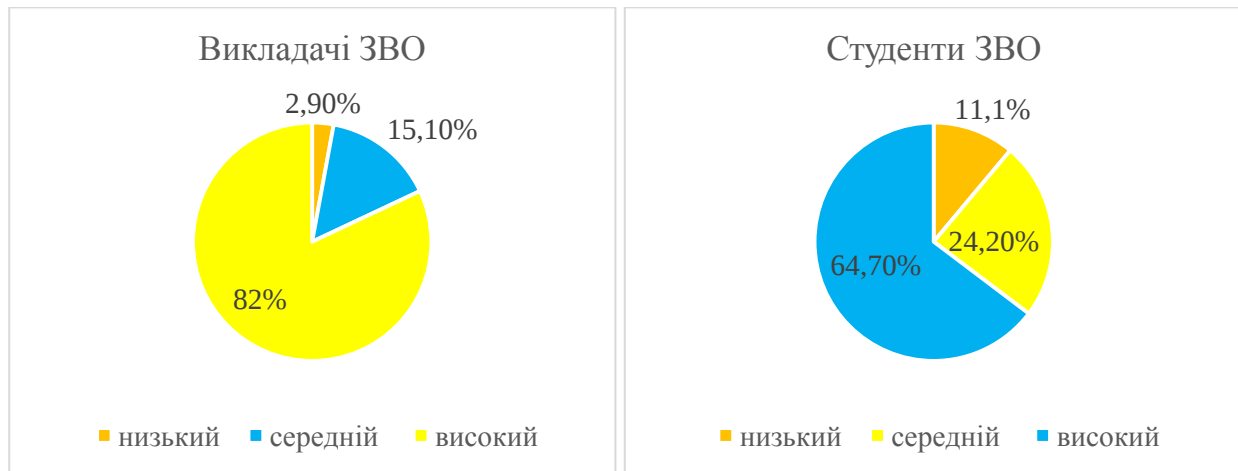

Рисунок 1 – Рівень задоволеності респондентів організацією освітнього процесу у 2022/2023 н.р.

Джерело: складено автором на основі [2]

На сьогоднішній день, більшість навчальних закладів України навчаються онлайн. Щодо економічного факультету, то він продовжує надавати освітні послуги у форматі онлайн. Дана форма вибрана задля безпечного формату навчання, коли за частих повітряних тривог є можливість призупиняти викладання навчального матеріалу, пропонувати студентам та викладачам пройти до безпечного місця із якого вони можуть продовжити навчання, або зачекати поки мине небезпека. Дане впровадження покликане мінімізувати ризики від ракетних атак, а також забезпечити безпечний процес навчання.

Серед недоліків дистанційного навчання в умовах сьогодення слід виділити:

- 1) обмеження спілкування. Можливість спілкуватись безпосередньо із викладачами та одногрупниками дає кращі результати у засвоєнні вивченого матеріалу і покращується комунікативні навички студента, що є одним із головних навичок в сучасному житті;

2) технічні проблеми. Задля вдалого навчання потрібно забезпечити викладачів та студентів пристроями для комунікації. Якість фото та відео зображення має значний вплив на засвоєння матеріалу студентами;

3) перебої у постачанні електроенергії. Обстріли енергосистеми України, змусило ввести погодинне вимкнення електроенергії, що значно ускладнює комунікацію у навчальному процесі. Адже без живлення електроенергії, вежі мобільного зв'язку та WIFI-роутери перестають надавати споживачам можливість користуватись інтернет з'єднанням.

Поряд з цим, дистанційне навчання має ряд переваг:

1) мобільність. Студентам та викладачам не треба відвідувати навчальний заклад. Навчання може бути організованим з будь-якої точки планети, маючи при собі можливість виходу в інтернет. Також дистанційне навчання дає можливість навчатися на додаткових курсах або в декількох навчальних закладах на різних спеціальностях;

2) зручний час для навчання. Якщо студент не мав можливість відвідати лекційне заняття, то у будь-який зручний час, може подивитися відео-лекції, перечитати матеріал;

3) доступність навчальних матеріалів. Дистанційне навчання надає можливість отримувати знання з різних джерел. Якщо студенту не достатньо того матеріалу, який викладений на навчальній платформи (наприклад, в Moodle), то за додатковим джерелом інформації можна звернутися до викладача.

Отже, враховуючи всі переваги та недоліки дистанційного навчання на економічному факультеті, оптимальним рішенням було б запровадження змішаної форми навчання, де лекційний матеріал викладається у форматі онлайн, а практичне заняття в офлайн форматі. Проте перед такою ініціативою стоїть декілька проблем. По-перше, задля впровадження можливості проводити навчання у форматі офлайн, факультету потрібно облаштувати на своїй території підземні навчальні приміщення, які будуть у достатньому розмірі задля вміщення великої кількості студентів та викладачів. По-друге, більшість

студентів не мають можливість відвідувати навчальний заклад у місті Запоріжжя, адже частина студентів знаходяться на тимчасово окупованих територіях або в інших регіонах України чи за кордон. Тому в умовах сьогодення, продовження дистанційного навчання на економічному факультеті є найбільш доцільним рішенням.

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання. Вікіпедія URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Дистанційне_навчання (дата звернення: 23.04.2024).
2. Заклади фахової передвищої та вищої освіти поступово відмовляються від дистанційного формату навчання на користь очного. Державна служба якості освіти України. URL: <https://sqe.gov.ua/zakladi-fakhovoi-peredvishhoi-ta-vishhoi-o/> (дата звернення: 25.04.2024).

ПИТАЙЛО А.А.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»

РЕХЛИЦЬКА О.С.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»

ГЕЛЬМАН В.М.,

д.е.н., доцент, проф. кафедри управління персоналом і маркетингу

СИСТЕМНИЙ ПОГЛЯД НА МОДЕЛЬ УСПІХУ ОН-ЛАЙН НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сьогодні у світовому освітньому просторі глобальному освітньому просторі широко використовуються дистанційні технології навчання. Така форма освіти стала набула підвищеного попиту після запровадження карантинних заходів. Це змусило заклади вищої освіти пристосовуватися до нових реалій та шукати нові шляхи надання освітніх послуг.

Дистанційне навчання – це не лише вимушений крок у складних умовах. Воно має довгострокові впливи на подальше функціонування української системи вищої освіти в Україні, зокрема і в післявоєнний період.

Дистанційна освіта має низку переваг і значно розширює коло потенційних студентів. Здобути освіту дистанційно має можливість молодь, яка не може поєднувати навчання з роботою або проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості; військовослужбовці; домогосподарки; керівники; бізнесмени або студенти, які бажають паралельно здобути освіту. Дистанційна форма навчання дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя. Онлайн-середовище пропонує безпрецедентні можливості для людей, які інакше мали б обмежений доступ до освіти, а також нову парадигму для викладачів, у якій можна розробити динамічні курси найвищої якості. Передусім – це можливості для самонавчання і самовдосконалення викладачів. Значно поповнилася колекція презентацій, графіків, таблиць, ілюстрацій для донесення до студентів, особливо іноземців, усієї різноманітності української історії та культури. З'явилася можливість опанування нових знань, навичок, методів. В онлайн режимі стали доступні навчальні, культурницькі та наукові проєкти, які до того були недоступні з різних причин.

Однією з головних переваг дистанційного навчання є його гнучкість. Студенти можуть самостійно обирати темп та режим навчання, що дає змогу мати власний графік та розпорядок дня. Крім того, студент має можливість використовувати власний комп'ютер та доступ до Інтернету для пошуку та вивчення матеріалів.

Крім того, дистанційне навчання зменшує час, який студенти проводять у дорозі до навчального закладу, що дає змогу зберегти більше часу для вивчення матеріалу або інших додаткових занять.

Ще один плюс полягає в тому, що здобувач має можливість навчатися в темпі, який йому підходить. Можливо вивчати матеріал повільніше або швидше, залежно від того, як добре студент засвоює нову інформацію.

Також до переваг дистанційної освіти варто віднести спілкування студентів із викладачами та між собою в реальному часі, незалежно від місця їхнього перебування; навчання великої кількості людей одночасно; використання найсучасніших досягнень інформаційних технологій в освітньому процесі тощо.

Успішне дистанційне навчання вимагає більшої самодисципліни та організованості. Зокрема, студент повинен бути готовим до самостійного вивчення та виконання робіт відповідно до запропонованого графіка, а також до виконання робіт у зручний для себе спосіб.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що існує багато причин, чому сьогодні онлайн-програми стали популярною формою. Очевидно, розуміння визначальних факторів щодо сприяння інноваційності розвитку освіти, більшому бажанню студентів використовувати системи онлайн-навчання, сприймана легкість використання інструментів онлайн навчання, що впливає на корисність, на ставлення до дистанційного навчання у вищій освіті. Сучасна освіта вимагає безупинно розширювати своє сприйняття комплексності світу та формування інформаційного суспільства. Для того, щоб знання отримали конкретний зв'язок із діями, необхідно постійно «навчати себе», поповнюючи й розширюючи свою освіту. Саме цю мету й ставить перед собою дистанційна освіта.

Список використаних джерел

1. Brammer S., Clark T. (2020). COVID-19 and Management Education: Reflections on Challenges, Opportunities, and Potential Futures. *British Journal of Management*. Vol. 31. P. 453 – 456.
2. Владимирська Є. Ю. Науково-методичне забезпечення якості дистанційного навчання у технічному університеті: Автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01. АПН України. Ін-т вищ. освіти. Київ, 2006. 20 с.
3. Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. Методологічні аспекти дистанційного навчання. *Вісник Академії дистанційної освіти*. № 1. 2003. С 16 – 21.

4. Десятов Т. М. Дистанційне навчання в системі неперервної професійної освіти. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 1. С. 75 – 80.

ШМИГЛЯ Г. С.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік і оподаткування»,

НОВИЦЬКА І. Д.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік і оподаткування»,

ПРОСКУРІНА Н.М.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Коронавірус та війна – дві масштабніші перепони, які змінили долі студентів та викладачів Запорізького національного університету. З кожним роком ми намагаємось все більше цінити своє життя, тому навчання перейшло на повноцінне онлайн навчання. Постріли, страшні новини не стають перепонами ані для студентів, ані для викладачів університету – ми як і раніше продовжуємо набувати знань в галузі економіки. На нашу думку великий вплив на людину має суспільство. Студенти знаходяться в оточенні своєї профільної кафедри – обліку та оподаткування, де у кожного є свої інтереси та ідеї. Нас завжди надихає нове знайомство в колі своєї кафедри та економічного факультету. Нове спілкування надихає на навчання, сприяє розвитку соціальних навичок і формуванню особистості. Ми вже звиклі до ситуації в країні, бо пройшло вже немало часу, кожен з нас сподівається на покращення стану в світі і все ж таки на оф-лайн навчання.

У житті нічого немає ідеального. У проведенні пар оф-лайн завжди були свої переваги та недоліки.

У дистанційному навчанні основою проведення семінарів та лекцій є застосування сучасних технологій, а саме демонстрація відео, презентацій, різних схем, таблиць, графіків і т.ін. Але чи всі методи і загалом проведення онлайн навчання є досконалими для засвоєння та набуття нових знань? Ми змогли виділити переваги та недоліки дистанційного навчання на економічному факультеті.

На нашу думку перевагами дистанційного навчання є:

- економія свого часу. Економія не має на увазі лише розподіл часу на підготовку до семінару, але ще і на дорогу до університету. Це в цілому пріоритет серед переваг, бо не всі живуть поруч з університетом і не у всіх є можливість жити в гуртожитку ЗНУ. Розподіл часу при онлайн навчанні на виконання завдань і поєднання своїх інтересів є набагато легшим.

Студент при очному навчанні має напружений графік занять. Правильне планування свого часу та розставлення пріоритетів в он-лайн навчанні дає змогу виділити час на організацію активності в позаурочних справах.

Тому економія часу дозволяє студенту знайти час на підготовку до пар та окремо на хобі або на свій саморозвиток, що є важливим для загального благополуччя і навчання;

- доступ до додаткових заходів. Викладачі кафедри та економічного факультету запрошують нас до різних вебінарів, курсів, круглих столів, де викладачі діляться досвідом та особистими думками. На них кожен студент знайде для себе щось корисне та тим самим розширить свої знання та бачення. Також великої популярності набирають курси, що проводяться вченими з інших країн. І ми раді, що це набуває ще більшої доступності для студентів;

- самостійність та самодисципліна. Ці фактори важливі для успішного дистанційного навчання. Це вимагає від студентів здатності ефективно організовувати свій час, ставити пріоритети та дотримуватися графіку

навчальних занять без зовнішнього нагляду. А отже допомагають студентам досягати успіху у навчанні та розвивати важливі життєві навички;

- гнучкість навчальних програм. Спершу, студентам надається можливість обирати з різноманітних курсів та предметів, які доступні онлайн. Це дозволяє створювати свій власний навчальний маршрут, відповідний інтересам, меті та кар'єрним планам. По-друге, гнучкість виявляється у термінах та темпів навчання. Студенти можуть вибирати час та швидкість, з якою вони можуть пройти курс. Це дозволяє їм адаптувати навчання до свого розкладу та особистих потреб.

Серед великої кількості переваг дистанційна форма навчання має і певні недоліки, а саме:

- відсутність живого спілкування. Живе спілкування з одногрупниками має бути невід'ємною частиною у житті кожного студента. Живий контакт також сприяє мотивації відвідування університету та зменшення використання гаджетів у повсякденному житті. Тому хотілось би. Щоб заходів в оф-лайн форматі в небезпечних місцях університету було більше.;

- невелика кількість культурних заходів. Аналіз публікацій на сайті ЗНУ, надав змогу усвідомити, що до війни в університеті та економічному факультеті проводилася велика кількість заходів, де можна було проявитися кожному студенту та розкрити свої таланти. Цього ж навчального року чисельність таких заходів зменшилась через нестабільну ситуацію, пов'язану з військовою агресією.;

- отримання зворотного зв'язку. Одним з найпоширеніших недоліків є затримка у відповідях від викладачів через віддаленість та можливі різниці у часу (не усі викладачі, які викладають на 1 курсі знаходяться в Україні). Це впливає на швидкість розв'язання проблем або непорозумінь, що виникають у процесі навчання. Іноді це ускладнює процес вирішення питань та уточнень, що може призвести до втрати ефективності навчання;

- обмежений доступ до реальних практичних занять. Є такі випадки коли навчальний матеріал набагато ефективніше засвоюється через взаємодію з

практикою, розв'язанням реальних кейсів та участі у симуляціях бізнес-ситуацій. Дистанційне навчання іноді обмежує можливості студентів для отримати практичного досвіду та розвинення навичок, які є ключовими для успіху в сучасному бізнес-середовищі.;

– технічні труднощі. Через технічні проблеми, іноді виникає обмежений доступ до високошвидкісного Інтернету, що призводить до перерв у заняттях та затримок у завантаженні матеріалів. Також деякі студенти зіштовхуються з відсутністю сучасною комп'ютерної техніки, що робить навчання більш складним. Технічні збої, віруси можуть також стати перешкодою для нормального перебігу занять.

Ретельне обговорення переваг і недоліків дистанційного навчання вказує на те, що цей формат навчання має як позитивні, так і негативні аспекти.

З одного боку, він дозволяє студентам ефективно управляти своїм часом і гнучко адаптуватися до особистих потреб і розкладу. Економія часу дозволяє студентам зосередитися на самостійному вивченні матеріалу, а також на розвитку власних інтересів і талантів. Крім того, доступ до додаткових ресурсів, таких як вебінари та онлайн-курси, дозволяє значно розширити кругозір студентів і збагатити їхні знання.

З іншого боку, відсутність живого спілкування та обмежений доступ до практичних занять з деяких дисциплін є перешкодою для повного засвоєння навчального матеріалу та розвитку необхідних навичок. Технічні труднощі, такі як обмежений доступ до високошвидкісного Інтернету або проблеми з програмним забезпеченням, також можуть впливати на якість навчання та збільшувати ризик технічних неполадок під час занять.

«Найцінніше для здобувачів вищої освіти, особливо перших курсів, під час війни – це розуміюча взаємодія, спілкування. Вони постійно прагнуть, аби їх почули та побачили. Тому для стимулювання розумової діяльності обов'язково потрібно давати змогу виговоритись. Важливо викладачу пам'ятати, що мотивація в мозку виникає від двох стимулів: нагороди та небезпеки. Нагорода – це те, що викликає в нас позитивні емоції. А небезпека –

те, що викликає страх. Під впливом страху можливо запам'ятати, що треба дивитися в обидва боки перед пішохідним переходом, але неможливо вивчити англійську мову. Натомість нагорода мотивує людину до вивчення складних речей та навичок. Тому варто придумати систему нагород за активність.

Наш фронт – це навчання, бо ми маємо ставати кращими, розумнішими і згодом відбудовувати нашу країну, застосовуючи свої знання» [1].

Отже, важливо збалансувати переваги і недоліки дистанційного навчання, шукаючи способи максимізувати його переваги і зменшити негативний вплив. Це може включати розвиток нових стратегій навчання, підтримку технічних можливостей студентів і постійне вдосконалення якості навчання в онлайн-форматі.

Список використаних джерел:

1. Мотивація до навчання під час війни для викладачів та студентів. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/motyvaciya-do-navchannya-pid-chas-vijny-dlya-vykladachiv-ta-studentiv/>

ЧЕХОВСЬКА В.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЧЕРЕП А.В.,

д.е.н., професор, завідувач фінансів, банківської справи та страхування

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА:

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Дистанційна освіта – це окремий вид навчання, це філософія, методологія, психологія, навчання. Тож варто розглянути переваги та недоліки дистанційної форми навчання.

Переваги:

- Доступність навчальних матеріалів. Доступ до всієї необхідної літератури та завдань відкривається студенту після реєстрації в системі Elearn, або він отримує навчальні матеріали електронною поштою чи через мобільні додатки. Зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників чи методичних розробок.

- Можливість навчатися у темпі, якому зручно студентові. Не обов'язково навчатися у тому ж темпі, що й інші. Студент завжди може повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів вивчати лекції, перечитати переписку з викладачем, а вже відомі йому теми може пропустити. Головне, успішно і вчасно проходити атестації, виконувати роботи та здавати тести в on-line – режимі.

- Можливість навчатися в будь-якому місці. Студенти можуть вчитися, не виходячи з дому. Щоб приступити до навчання, необхідний лише комп'ютер з доступом до Інтернету.

- Можливість навчатися у будь-який час. Студент, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати, коли і скільки часу йому приділяти на вивчення матеріалу. Він буде для себе так званий індивідуальний графік навчання.

- Навчання без відриву від іншої діяльності, роботи. Для дистанційного навчання зовсім не обов'язково брати відпустку на основному місці роботи, чи обмежувати себе в чомусь.

- Навчання в спокійній обстановці. Атестація студентів дистанційного навчання проходить у формі on-line тестів. Тому в студентів менше причин для хвилювань. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність студента з інших предметів, його соціальний статус та інші чинники.

- Індивідуальний підхід. При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну кількість уваги всім студентам групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних

технологій підходить для організації індивідуального підходу. Крім того, що студент сам обирає собі темп навчання, він може оперативно отримати у викладача відповіді на виникаючі питання.

З перерахованих вище переваг можна зробити висновки, що дистанційна форма навчання дає нові можливості для навчання студентів, головне їх бажання.

Але є і недоліки даної системи освіти, а саме:

- Необхідна сильна мотивація. Практично весь навчальний матеріал студент-дистанційник освоює самотійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю. Швидше за все, ніхто його підганяти чи заохочувати до навчання не стане. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

- Проблема ідентифікації студента. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи студент самотійно здавав тести, виконував завдання, не списував і т.ін. - це відеоспостереження, що не завжди можливо.

- Необхідно мати якісний Інтернет, сучасний комп'ютер або ноутбук, смартфон

- Вміти працювати із сучасними програмами, оволодіти написанням есе та іншими письмовими роботами, тому що тести не завжди показують реальні знання.

Висновки: дистанційне навчання ідеально підходить для самодисциплінованих, мотивованих, чесних студентів, які хотіли б навчатися без хитрувань. Однак дистанційна освіта не розвиває комунікабельність студента. При дистанційному навчанні особистий контакт студентів один з одним і з викладачами мінімальний, а то і цілком відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді.

ТАГІРОВА А. Д.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Маркетинг»,

ПРОКОФ'ЄВ І.С.,

викладач кафедри управління персоналом і маркетингу

ЕКСПОЗИЦІЯ ВІДМІННОСТЕЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОГЛЯДОВОГО АНАЛІЗУ

Дистанційне навчання визначається як процес, що передбачає здобуття знань, умінь та навичок через взаємодію віддалених один від одного учасників навчального процесу. Цей процес дає можливість отримувати освіту в будь-якому місці з доступом до Інтернету, що робить його дуже зручним для студентів в сучасних умовах, коли хтось має обмежені можливості або живе віддалено. Розглянемо переваги та недоліки такого формату освітнього процесу.

Спочатку слід розглянути головні переваги. Однією з переваг дистанційного навчання є доступність, можливість навчатися в будь-якому місці. Студенти можуть вчитися, не виходячи з дому чи офісу, перебуваючи будь-де. Щоб приступити до освітнього процесу, необхідно лише мати комп'ютер з доступом в Інтернет. Відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад – безсумнівний плюс для людей з обмеженими можливостями здоров'я, для проживаючих у важкодоступних місцевостях, батьків з маленькими дітьми.

Також перевагою є збільшення вільного часу у студентів. Студенти мають можливість самостійно вирішувати, коли і скільки часу упродовж семестру їм приділяти на вивчення матеріалу. Вони будують для себе індивідуальний графік навчання.

Не обов'язково навчатися у тому ж темпі що й інші студенти. Студент завжди може повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів

подивитися записані відео-лекції, перечитати переписку з викладачем, а вже відомі йому теми може пропустити. Головне, успішно проходити проміжні та підсумкові атестації.

Перевагою є те, що студентам не доводиться витратити час та кошти на поїздки до університету до місця проведення занять та назад, оскільки дистанційний освітній процес відбувається в Інтернеті. Студенти можуть виконувати завдання та відвідувати пари вдома.

Сучасні платформи для відеоконференцій, такі як Zoom, GoogleMeet, Microsoft Teams пропонують інноваційні дошки та параметри спільного використання екрану та файлів, що роблять заняття більш інтерактивними. Повне HD відео і аудіо дублюють клас у реальному житті.

Перевагою також є доступність до різних навчальних матеріалів. Доступ до всієї необхідної літератури в електронному вигляді відкривається студентам після реєстрації в науковій бібліотеці ЗНУ. Всі навчальні матеріали також можна переглядати в системі Moodle. Зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників чи методичних матеріалів.

Також університет може пропонувати більше курсів в режимі дистанційного навчання, що дає студентам більше можливостей для вибору предметів.

Дистанційний освітній процес на економічному факультеті ЗНУ відкриває перед студентами можливості для отримання освіти, не зважаючи на географічні чи часові обмеження. Він дозволяє студентам здобувати знання в зручний для них час та в зручному місці, зменшуючи необхідність фізичної присутності на заняттях. Однак разом з численними перевагами дистанційного навчання, також виявляються певні недоліки, які варто врахувати та вирішити для досягнення максимальної ефективності освітнього процесу.

Відсутність безпосередньої взаємодії при дистанційному навчанні є недоліком. Особистий контакт студентів один з одним і з викладачами мінімальний. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді.

Це може призвести до невпевненості при виступах перед аудиторією. Виступи перед аудиторією включають у себе публічні виступи, презентації, доповіді тощо, і можуть бути спровоковані різними чинниками, включаючи страх негативної оцінки, страх глузування, або невпевненість у своїх знаннях та вміннях.

Також це може позбавити студентів можливості спілкуватися з викладачами та однокурсниками особисто, що може призвести до відчуття ізоляції та втрати мотивації.

Окремо слід зазначити необхідність у сильній мотивації під час навчання. Практично весь навчальний матеріал студенти опановують самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

Особливим питанням постає знайома обстановка вдома, яка не мотивує до навчання. У себе вдома, замість виконання завдань, хочеться зробити собі чашку кави та подивитися який-небудь серіал. Самостійне навчання вимагає від студентів великої самодисципліни та організації, щоб вчасно виконувати завдання та дотримуватися графіку занять.

Також слід відмітити, що потрібен цілий ряд обладнання, включаючи комп'ютер, веб-камеру та стабільне з'єднання з Інтернетом. У випадку несправності програмного чи апаратного забезпечення навчальна сесія зупиниться, що може перервати освітній процес.

Деякі дисципліни потребують практичної роботи, яку може бути складно забезпечити у дистанційному форматі. В такому випадку досить проблемно якісно організувати процес навчання.

Отже, в рамках цієї роботи було розглянуто переваги та недоліки дистанційного освітнього процесу. Він має як свої позитивні аспекти, так і негативні сторони. Однією з його ключових переваг є можливість доступу до різноманітних навчальних інструментів за мінімальні фінансові витрати. Однак дистанційна освіта обмежує можливості соціальної взаємодії з викладачами та іншими студентами.

Список використаних джерел

1. Мала І. Дистанційне навчання як дієвий інструмент управлінської освіти. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2(66). 2022. С. 132–151. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-132-151>
2. Чусова О. М., Ваколя З. М., Чейпеш І. В. Педагогічні основи дистанційного навчання. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 80. Т.2. 2021. С.167-170. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3481>.
3. Троцько В., Чернозубкін І. Досвід використання системи дистанційного навчання в умовах воєнного стану. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2(70). 2023. С. 100–105. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-100-105>

ЛОБОДА Д.В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік і оподаткування»

УДОДОВА Я.В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

На сьогодні існує багато підходів до визначення поняття «дистанційне навчання». Це поняття було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, і Д. Кіган. Кожен із цих авторів підкреслював окремий аспект цього методу [1].

Дистанційне навчання (Distance Learning, Distance Education) – це така форма організації освітнього процесу, основою якої є самостійна робота людини, яка навчається. Це дає змогу навчатися у зручний для людини час та у віддаленому від викладача місці (тому дистанційне) [2].

Дистанційній освіті притаманна низка позитивних рис, які не властиві традиційній, а саме:

- дистанційна освіта формує глобальний (національний, регіональний, міський, локальний) принципово новий освітній простір;
- можливість займатися в зручний для себе час у зручному місці й темпі, нерегламентований відрізок часу для освоєння дисципліни;
- паралельне із професійною діяльністю навчання, тобто без відриву від виробництва;
- можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо);
- спілкування через мережу Інтернет і за допомогою електронної пошти, один з одним і з викладачами;
- сконцентроване подання навчальної інформації та мультидоступ до неї підвищує ефективність засвоєння матеріалу;
- при дистанційному навчанні у кожного студента є можливість витратити більше зусиль і часу на складні та важливі для нього теми з метою поглибленого опрацювання;
- використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що також дає змогу навчати роботі з ними;
- рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я студента;
- дистанційне навчання допомагає оминути психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини, – наприклад, соромливістю, страхом публічних виступів та ін.;
- дистанційне навчання розширює та оновлює роль викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати свої курси, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій;
- дистанційна освіта позитивно впливає на студента, збільшуючи його творчий та інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння володіти комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення;

- якість дистанційної освіти не поступається в ідеалі якості очної форми одержання освіти, а поліпшується за рахунок залучення кадрового (професорсько-викладацького) складу найвищої кваліфікації і використання в навчальному процесі найкращих навчально-методичних видань та контролюючих тестів з дисциплін.

Незважаючи на досить об'ємний перелік позитивних якостей дистанційної освіти, як і в будь-якій іншій формі навчання, в ній можна виділити кілька недоліків.

Перш за все, це ускладнена ідентифікація дистанційних студентів, оскільки на сучасному етапі розвитку технологій перевірити, хто ж саме складає іспит, досить складно.

По друге, відсутність особистого спілкування між викладачем та студентом. Також не вистачає спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом.

По третє, студенти не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням – мати комп'ютер та постійний вихід у Інтернет.

Отже, успішне вирішення проблеми впровадження дистанційної освіти, сприятиме підвищенню якості і рівня доступності вищої освіти, інтеграції національної системи освіти в наукову, виробничу, соціально суспільну та культурну, інформаційну інфраструктуру світового співтовариства.

Список використаних джерел

1. Хассон В. Дж., Вотермен Е. К. Критерії якості дистанційної освіти. Вища освіта. 2004. № 1. 92 с.
2. Триндаде А.Р. Інформаційні та комунікаційні технології і розвиток людських ресурсів. Дистанційне навчання. 2020. № 2. С. 5-9.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К.: Грамота, 2019. С. 227-229.

НАПРЯМ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

КАЙРАЧКА Н.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Освітній процес в Україні, в умовах сьогодення, продовжує активне формування, враховуючи всі можливі внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на його організацію. Тому організація освітнього процесу має регулюватися державними органами та забезпечувати діяльність закладів вищої освіти і, насамперед, проводити моніторинг якості освітніх програм та рівня кваліфікації викладачів, посиляючись на світові та європейські стандарти. Адже тільки обґрунтованість українського законодавства, яке базується на вихованні толерантної та неординарної особистості, може забезпечити добробут серед українського населення.

Що стосується студентства, то відбулися певні зміни у законодавстві України станом на 2024 рік. Загалом, «заочна форма навчання – це форма освіти, яка дає студентам більшу гнучкість і може бути зручною тим, хто поєднує навчання з роботою або іншими зобов'язаннями» [1].

Однак, існують спеціальності, які неможливо опанувати, навчаючись на заочній формі. На сьогоднішній день наявні певні зміни стосовно вступу в залежності від форми фінансування навчання. Так, у 2024 році університети не набиратимуть на бюджетне заочне навчання бакалаврів та магістрів за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» [1]. Очікується, що

заочну форму навчання мають намір скасувати, а натомість можуть впровадити дистанційну.

23 квітня 2024 року Парламент України прийняв Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу у вищій освіті» (№10177). Даний закон дасть змогу студентам самостійно регулювати строки навчання, буде можливий вибір спеціальності після першого або другого курсу, наявність мінімального обсягу аудиторних занять, впровадження розподілу вибіркових курсів для регульованих та нерегульованих спеціальностей [2].

Стосовно особливостей навчання на економічному можна зазначити наступне: цікаве подання навчального матеріалу від викладачів; організація ігор на економічну тематику, які допомагають розвивати неординарне та стратегічне мислення студентства; залучення студентів до вибіркових предметів EU-Digitization, Newagro, HumEU, викладання яких здійснюється за відповідними проектами в рамках Програми Європейського Союзу Еразмус+ напряму Жан Моне; надання можливостей поглиблення знань з різноманітних економічних напрямків шляхом підготовки наукових робіт, участі у науково-практичних конференціях; організація фестивалю реклами; запрошення керівників банківських установ та підприємств для набуття студентами практичних знань стосовно особливостей та специфіки роботи організацій з подальшим працевлаштуванням; залучення студентів до міжнародної академічної мобільності шляхом обмінів між університетами-партнерами ЗНУ.

На економічному факультеті станом на весну 2024 року було проведено наступні організаційні заходи, які мали на меті розширити знання у студентів в сфері економіки [3]:

- на економічному факультеті відбувся Ярмарок вакансій (01.04.2024);
- студенти економфаку прослухали лекцію начальника відділу Музею грошей Національного банку України (29.03.2024);

- студенти економфаку взяли участь у Global Money Week в Україні (10.04.2024);
- студенти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» взяли участь у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт (29.03.2024);
- для магістрів економічного факультету провели гостьову лекцію про те, як бути в ресурсі (28.03.2024);
- волонтерська діяльність молоді економічного факультету надихає на нові звершення (11.04.2024);
- у ЗНУ триває міжнародний проєкт HumEU з європейської гуманістичної візії (17.04.2024);
- у ЗНУ науковці обговорили управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави (19.04.2024) та ін.

Зазначимо, що на якість освітнього процесу на економічному факультеті впливають зовнішні та внутрішні фактори, які викликані економічною, політичною, суспільною та демографічною ситуаціями. Основними недоліками навчального процесу є наявність проблем з інтернетом, відсутність мотивації для навчання у більшості студентів, мала явка на пари та неможливість прямої комунікації між студентом та викладачем через знаходження в різних місцях та умовах (робота, гуртожиток, квартира).

Отже, бачимо, що на економічному факультеті відбуваються різноманітні заходи, які направлені на розширення теоретичних знань та набуття практичних навичок. Тому, на нашу думку, для покращення освітнього процесу на економічному факультеті в умовах дистанційного навчання буде доцільним надати наступні рекомендації: здійснення освітнього процесу за очною, змішаною або дистанційною формами здобуття освіти з урахуванням безпекової ситуації в регіоні; провадження освітнього процесу в традиційному або змішаному форматах в приміщеннях або будівлях закладу освіти тільки в межах розрахункової місткості споруд цивільного захисту; забезпечити технічну готовність споруд цивільного захисту для укриття учасників

освітнього процесу, провести необхідні підготовчі роботи з урахуванням законодавства; сприяння здобувачам і випускникам, що перебувають в ЗСУ, ТО, на тимчасово окупованій території, зоні воєнних дій тощо надання, у разі потреби, академічних відпусток та поновлення до складу студентів для проходження атестації в будь-який час.

Також для покращення ефективності організації дистанційного навчання необхідно впроваджувати сучасні підходи організації навчального процесу: впровадження імерсивного навчання (VR/AR); гейміфікація освітнього процесу; використання технології блокчейн для акредитації (зберігання документів і записів, блокчейн запобігає підробці академічних кваліфікацій, одночасно спрощуючи процеси атестації, цифровий диплом).

Відмітимо, що використання блокчейну для цифрових дипломів було вперше помічено в 2017 році в Массачусетському технологічному інституті (MIT). За допомогою додатку Blockcerts Wallet студент після завантаження додатку отримує набір унікальних числових ідентифікаторів (публічний і закритий ключ). Далі в блокчейн додається односторонній хеш (рядок чисел, який потім можна використовувати для верифікації). Сама інформація про диплом не потрапляє в блокчейн, а лише транзакція з позначкою часу, яка вказує на те, що Массачусетський технологічний інститут створив цифровий запис. Нарешті, MIT надсилає електронною поштою цифровий диплом (файл об'єктної нотації JavaScript або JSON) із вписаним у нього відкритим ключем студента. Оскільки мобільний додаток на телефоні студента має унікальний приватний ключ, студент може підтвердити право власності на диплом [4].

Отже, можна зробити висновок про те, що вивчення та аналіз особливостей організації освітнього процесу здобувачів економічного факультету в умовах воєнного стану є важливою складовою для подальшого проведення вдосконалення навчального процесу шляхом впровадження нових технологічних рішень, які мали б на меті поліпшити якість комунікації викладачів із студентами під час занять.

Список використаних джерел

1. Education.ua. Заочна форма навчання 2024: особливості вступу. URL: <https://www.education.ua/news/2024/04/04/zaochna-forma-navchannia-2024-osoblyvosti-vstupu/> (дата звернення: 21.04.2024).
2. Рада. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/248731.html> (дата звернення: 21.04.2024).
3. Запорізький національний університет. Економічний факультет. URL: <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/economy> (дата звернення: 21.04.2024).
4. Elizabeth Durant. Digital Diploma debuts at MIT. Massachusetts Institute of Technology. MIT News. On campus and around the world. URL: <https://news.mit.edu/2017/mit-debuts-secure-digital-diploma-using-bitcoin-blockchain-technology-1017> (Last accessed: 23.04.2024).

КРИШТАЛЬ Т.Ю.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Міжнародна економіка»

КУСАКОВА Ю.О.,

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та
економіки міжнародного туризму

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ЗНУ: ПОЄДНАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА АКТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙ

У 2020 році навчання в Україні та світі зазнало глобального перевороту і звичні нам парти, класи, аудиторії замінили екрани наших гаджетів. Почавши звикати до нових реалій та чекати найскорішого кінця пандемії вся наша країна стикнулася з ще одним викликом — початком повномасштабного збройного вторгнення рф. В країні було введено воєнний стан, а освітній процес і надалі

залишається в дистанційному форматі. Лише деякі навчальні заклади далеко від лінії фронту мають таку розкіш як змішане або оф-лайн навчання.

Дистанційна форма здобуття освіти забезпечує можливості для учнів та студентів продовжувати здобувати освіту в Україні незалежно від їх місця поточного перебування, у тому числі закордоном, відповідно до державних гарантій згідно зі ст. 57-1 Закону України «Про освіту» [1].

Згідно з «Положенням про дистанційне навчання» під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [2].

З власного досвіду, як людина, яка 5,5 років навчалася в Запорізькому національному університеті на денній формі навчання (оф-лайн) ще до початку пандемії, і зараз навчаюсь на дистанційній формі навчання хочу зробити висновки про недоліки та переваги дистанційного навчання у ЗВО.

Серед переваг необхідно виділити наступні:

1. В умовах сьогодення – це звісно ж, безпека. Хоч це поняття зараз і досить відносне, але велике скупчення людей в одному місці несе велику загрозу. Також, нажаль, не всі навчальні заклади мають повноцінні укриття на достатню кількість місць.

2. Доступність – це ще одна перевага дистанційної форми навчання. Освіта стала доступною для студентів з будь-якої точки світу, особливо в нинішніх умовах, коли значна частина студентів знаходиться закордоном. Також відсутність потреби у фізичній присутності університету робить освіту доступною і для тих, хто має обмеження в русі або інші обставини, що ускладнюють фізичний доступ до навчальних закладів.

3. Технології. Зараз викладачі частіше використовують інноваційні технології для навчання, такі як відео-уроки, інтерактивні вправи та онлайн-

тестування, що в свою чергу робить процес навчання більш привабливим та ефективним для студентів.

4. Зменшення витрат. Для студентів, які навчаються дистанційно, зазвичай відсутні витрати на проїзд до університету, проживання в іншому місті або країні базування навчального закладу, харчування та інші пов'язані з цим витрати.

5. Можливість поєднання навчання з роботою. Дистанційний формат навчання дозволяє студентам вибирати оптимальний час для вивчення матеріалу, що відповідає їх робочому графіку. Дистанційне навчання дозволяє студентам ефективно використовувати час, який раніше витрачався на дорогу до навчального закладу, студенти, які навчаються дистанційно, можуть продовжувати працювати на повну ставку, тому що їм не потрібна відсутність з роботи для відвідування занять в університеті, поєднання навчання з роботою може допомогти студентам застосовувати теоретичні знання, які вони отримують в університеті, в практичних ситуаціях на роботі.

Незважаючи на вищеописані плюси, все ж таки дистанційне навчання має і низку недоліків, серед яких:

1. Відсутність соціальної взаємодії. Дистанційне навчання може призвести до відчуття соціальної ізоляції, оскільки у студентів відсутні оф-лайн заняття з іншими студентами та викладачами. Це може вплинути на їхнє емоційне та соціальне благополуччя. Також студенти просто втрачають можливість реального спілкування зі своїми одногруппниками, замінюючи це спілкування переписками в месенджерах, соціальних мережах та ін. Деякі студенти, які розпочали своє навчання відразу із дистанційного формату, навіть ніколи не бачили своїх одногруппників в житті, лише через Інтернет, що теж є мінусом, адже навички особистої комунікації будуть потрібні студентам, наприклад, під час працевлаштування.

2. Відсутність мотивації та самодисципліни. Дистанційне навчання вимагає від студентів високого рівня самодисципліни та мотивації. Брак

прямого нагляду і контролю може призвести до відволікання та втрати інтересу до навчання.

3. Технічні аспекти. Для дистанційного навчання потрібний доступ до комп'ютера/телефона/планшета та Інтернету. Технічні проблеми, такі як низька швидкість Інтернету, проблеми з програмним забезпеченням або апаратним забезпеченням, можуть перешкоджати нормальному навчанню. Також, як ми вже могли бачити, ще однією проблемою стало постійне відключення світла в 2023 році.

4. Недостатня кількість практики. Так, і в форматі дистанційної освіти є заняття лекційні та заняття практичні, але все відбувається через гаджети і все ж таки зовсім відрізняється, від практики, яка була раніше, коли викладач контролював весь процес, спостерігав, якщо необхідно - допомагав. Практика в режимі оф-лайн має більше користі, адже досить складно якісно організувати дистанційне навчання за напрямками підготовки та спеціальностями, на яких передбачена велика кількість практичних занять. Навіть найсучасніші комп'ютерні тренажери не замінять студентам «живої» практики.

Що ж стосується економічного факультету ЗНУ, то, крім вищеописаних пунктів переваг та недоліків (які, на мою думку, стосуються як економічного факультету ЗНУ так і будь якого іншого факультету чи ЗВО в нашій країні), я би додала ще кілька великих плюсів, таких як: мобільність, адаптивність та готовність викладачів факультету до активної комунікації зі студентами.

Ще хотілось би позитивно відмити користування викладачами факультету сучасними застосунками та інтерактивними сайтами, наприклад:

- Ребуси українською

http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator;

- LearningApps.org <https://learningapps.org/login.php>;

- Canva https://www.canva.com/uk_ua/login/?redirect=%2Fprojects%2Fyour-projects.

Їх використання значно спрощує засвоєння матеріалу та допомагає удосконалити практичні навички.

Також, не зважаючи на такий складний час для нашої країни, – факультет продовжує «жити», адаптуючись до нових реалій та постійно проводить наукові конференції, ділові-ігри, цікаві зустрічі з практиками-стейкхолдерами освітніх програм і т. і. Так, не буду заперечувати, що в часи оф-лайн навчання такі події були інакші та кращі через живу присутність учасників, але все ж забезпечувати наявність даних заходів під час воєнного стану дуже складно, і тому це величезний плюс діяльності факультету. На мою думку, після повернення до звичного навчання факультет стане ще кращим, тому що вже матиме такий досвід і буде удосконалювати та застосовувати його надалі.

Розглянувши переваги та недоліки дистанційного навчання у цілому та на економічному факультеті зокрема, можна зробити висновок, що дистанційне навчання все ж матиме місце і після повернення до звичного формату навчання, адже все залежить від життєвих обставин самих студентів. Є студенти, яким підходить виключно даний тип навчання, а є – навпаки. Доцільним буде введення опції вибору такого типу навчання при вступі. Звісно, головним недоліком можна вважати відсутність соціальної взаємодії студентів між собою, студентів та викладачів та практично повна відсутність студентського життя, самоврядування тощо. Інші описані недоліки та їх вплив у великій мірі залежать і від самих студентів, тому що коли студент не хоче навчатися, ходити на заняття, приймати участь у заходах і т. і. – форма навчання неважлива.

Список використаних джерел

1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII Про освіту. *Верховна Рада України. Законодавство України: офіц. портал.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Положення про дистанційне навчання. *Верховна Рада України. Законодавство України: офіц. портал.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>.

ПЕТРОВА Е.М.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік і оподаткування»

УДОДОВА Я.В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Для того, щоб бути конкурентоздатними та мати сучасні актуальні знання, вміння та навички необхідно постійно самовдосконалюватися, або навчатися впродовж життя. Фундаментальним елементом самовдосконалення є здатність до самонавчання.

Для покращення рівня навчання студентів, у вищих навчальних закладах існують різні види робіт такі як самостійні роботи, атестаційні роботи, індивідуальні домашні завдання, доповіді, реферати та курсові роботи. Усі ці види направлені на поштовх до саморозвитку та самонавчання студентів у вільний від навчання час [1].

Одним з елементів самонавчання, який привчає студентів до самоосвітнього процесу є самостійна робота. Це така форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом самостійно в навчальній аудиторії або поза нею, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Переважна більшість науковців трактують самостійну роботу як особливий вид навчальної та пізнавальної діяльності студента, яка є рушійною силою навчального процесу [2].

Загалом, самостійна робота студентів сприяє поглибленню й розширенню знань, посиленню інтересу до пізнавальної діяльності, формуванню творчої особистості майбутнього спеціаліста, здатного до постійного самовдосконалення та самоосвіти впродовж життя. В більш загальному аспекті

самостійна робота є одним зі способів адаптації до професійної діяльності та викликів сьогодення в умовах сучасного світу.

Щоб самостійна робота була ефективною, здобувач має глибоко усвідомити її необхідність, мету й подальшу корисність для себе. Важливим завданням викладача вищого навчального закладу є правильна організація та мотивація самостійної роботи студента, що полягає у забезпеченні умов для її успішного виконання.

В умовах тотальної інформатизації суспільства і постійно оновлюючої педагогічної системи проблема самостійності виходить на якісно новий рівень.

Аналіз досліджень із проблеми використання інформаційних технологій у навчанні студентів дозволяє визначити основні напрями активного застосування інформаційних технологій у навчальному середовищі:

- розширення можливостей підвищення якості освіти;
- відкриття нових можливостей розвитку мислення студентів;
- підбір індивідуальних способів отримання знань шляхом самостійної роботи за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій як фактору зближення сфери освіти з реальним світом, що поєднує традиційні та сучасні методи навчання і сприяє створенню єдиного освітнього інформаційного середовища [3].

Наразі, в умовах воєнного стану, однією з оптимальних форм освіти є дистанційне навчання, під яким розуміють взаємодію викладача та студента між собою на відстані засобами Інтернет-технологій, що передбачають інтерактивність.

Дослідники зазначають, що за умов дистанційного навчання зростає значимість когнітивної самостійної роботи студентів, яка характеризується внутрішньою потребою людини у знаннях, умінням їх набувати з різних джерел і творчо використовувати на практиці.

Разом з тим, самостійне оволодіння навчальним матеріалом є невід'ємною складовою дистанційного навчання, яке базується на використанні широкого спектру технічних засобів, а також традиційних та інноваційних технологій.

Студентам, що навчаються за змішаною формою навчання з використанням дистанційних методів, необхідна сильна мотивація, оскільки більшість матеріалу доводиться освоюватися самостійно.

Метою самостійної роботи є засвоєння теоретичних знань, формування системи навчальних, інтелектуальних та професійних умінь, що згодом призведе до реалізації освітньої програми та формування особистості майбутнього фахівця. Організація самостійної роботи для здобувачів вищої освіти – це досить складний педагогічний процес, який покликаний навчити здобувача ефективним самостійним діям, самостійному осмисленню нової інформації, аналітичному мисленні тощо [1].

Є ряд факторів від яких залежить успіх самостійної роботи здобувача вищої освіти. Важливим фактором самонавчання є допитливість або зацікавленість – це якість, яка пов'язана з допитливим мисленням, таким як дослідження та навчання. Допитливість сильно асоціюється з всіма аспектами людського розвитку, з яких походить процес навчання та бажання отримувати нові знання та навички.

Також не менш важливим фактором у самостійній роботі є використання системного підходу – це напрям методології досліджень, який полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів в сукупності відношень і зв'язків між ними. Це певний систематизований спосіб мислення щодо прийняття рішення, який базується на визначенні загальної мети системи і послідовного підпорядкування їй діяльності підсистем, планів їхнього розвитку, показників та стандартів роботи.

Наступним елементом ефективного самонавчання, та й навчання загалом, є уважність. Ступінь уважності – це стійка властивість особистості, притаманна їй від природи, що вдосконалюється впродовж всього життя, але в досить обмеженому діапазоні залежить від обставин, потреб та досвіду [3].

Уважність вкрай важлива риса майбутнього спеціаліста, оскільки вона є позитивною якістю, яка необхідна для успішної діяльності та призводить до

продуктивності та ефективності трудової діяльності. Працьовитість є одним з перших правил самовиховання, і без неї не вийде досягти бажаних успіхів.

Тому, враховуючи вище перераховані фактори успіху у самонавчанні, варто підкреслити, що виконання завдань самостійної роботи створює базу для формування як внутрішньої мотивації вивчення дисциплін, так і навчання студентів загалом. Як правило, студент, який володіє навичками самостійної роботи, активніше і глибше засвоює навчальний матеріал виявляється краще підготовленим до творчої праці, до самоосвіти і продовження навчання.

Доцільним при вивченні дисциплін є такі форми самостійної роботи:

- пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою в мережі Інтернет та доступних бібліотеках;
- підготовка рефератів;
- вирішення тестів та задач;
- формулювання понять тощо.

Основна задача організації самостійної роботи – це навчити здобувача самостійно працювати з навчальним та науковим матеріалом, бути самоорганізованим та самовихованим з високим ступенем відповідальності під час отримання знань. Самостійна робота визначається готовністю до безперервного пошуку нового, актуального знання, до грамотного здійснення інформаційних процесів (пошуку, зберігання, переробки), що є однією з професійних компетенції майбутнього спеціаліста, яка визначає успішність його особового зростання і соціальну затребуваність.

Список використаних джерел

1. Михайлюк М., Верголяс М.Р., Верголяс О.О. Самостійна робота, як важлива складова при вивченні дисциплін // UDC 001.1 зб. наук. праць. World science: problems, prospects and innovations. Perfect Publish, Toronto, Canada. 2021. С. 276-287.

2. Vergolyas M. Innovative methods for the organization of educational process for medical students in Ukraine and EU countries. Scientific and pedagogic internship. Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2020. С.21-24.

3. Верголяс О. О., Верголяс М.Р. Позитивні аспекти дистанційного навчання студентів. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти: зб. наук. праць, м. Київ. Національний авіаційний університет. Київ : НАУ, 2021. С.120-123.

Брусенцев В.В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Економічна кібернетика»

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДИСТАНЦІЙНО: ПЛЮСИ ТА МІНУСИ

З настанням пандемії COVID-19, а потім з початком повномасштабного вторгнення в нашу країну, процес навчання зазнав істотних змін - все навчання стало дистанційним. Вже йде четвертий рік цих істотних змін і багато учбових закладів пристосувалися до них. Наш університет не є виключенням цього процесу, але процес трансформації триває і досі, бо завжди є що покращувати.

Фізичне виховання є необхідною складовою підготовки кваліфікованих фахівців, оскільки формує здатність зберігати моральні, культурні цінності та використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Сьогодні я хотів би сказати про спортивну складову нашого університету, зокрема про предмет фізичної культури.

1. Реформа предмету фізичного виховання.

Як ми всі знаємо фізкультура має здебільшого практичний напрямок. Звичайно присутня і теоретична частина, але не вона є головною. На сьогодні пара фізкультури являє собою марне витрачання часу як студента, так і викладача. В першу чергу пара чи урок фізичної культури формує у студента

здорові звички, які будуть з ним протягом всього його життя. Також фізкультура допомагає соціальній адаптації студента та розвитку командних навичок за допомогою спортивних ігор. Але в умовах дистанційного навчання, головне завдання фізичної культури дуже важко чи взагалі неможливо виконати. На жаль, предмет фізичної культури в учбових закладах, що виконують свої функції в умовах дистанційного навчання, не пристосувався до змін і занепадає.

Тож, на мою думку, цей предмет повинен реформуватися за-для подальшого його існування в теперішніх умовах.

2. Проведення більше спортивних заходів в університеті.

На сьогодні в університеті відбуваються наступні спортивні події: футбольні турніри, настільний теніс, шахи, шашки та спортивний день. Раніше проводилися турніри з волейболу та баскетболу. Тож, я вважаю, що повернення баскетболу з волейболом, збільшення спортивних днів та додавання інших видів змагань допоможуть розвинути спортивну складову університету та збільшити інтерес студентів до спорту.

3. Поширення інформації про спорт в університеті.

На мою думку, як студента та недалекого від спорту людини, я вважаю, що треба і можна покращити способи поширення інформації про спорт в ЗНУ. Університет є місцем не тільки навчання, а й комунікації між людьми. Сьогодні дуже важко це робити через відповідні причини, але якраз спорт може допомогти студентам знайти собі друзів чи просто однодумців. Тож збільшення та покращення інформації «від університету до студентів» про заходи, змагання чи тренажерний зал покращать ситуацію в цьому напрямку.

НАПРЯМ 3. ПРОПОЗИЦІЇ СТУДЕНТІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

РУДНІК О.Р.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Міжнародна економіка»

ФОРМУВАННЯ НОВИХ ОСВІТНІХ МОЖЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

Студентство – прогресивна частина будь-якого суспільства. В ході навчання здобувачі вищої освіти генерують цінні, креативні ідеї, які варто підтримувати та скеровувати у вірний напрям. Саме ефективна взаємодія студентів з викладачами вищих навчальних закладів, здатність до креативного мислення, швидкого опановування здібностей та саморозвитку – пріоритети сучасної системи освіти.

Запорізький національний університет – конкурентоспроможний вищий навчальний заклад, який формує прогресивне покоління фахівців. У зв'язку з війною університет зіткнувся з багатьма викликами, які послаблюють взаємодію студентів з викладачами, перешкоджають розвитку комунікаційних навичок між студентами, не дають відчутти студенту прямий контакт з аудиторією та розвинути навички майбутнього лідера, здійснюють демотивуючий вплив на розвиток позанавчальних компетенцій.

Вважаємо за доцільне надати певні рекомендації студентам та викладачам, як можна сприяти формуванню нових освітніх можливостей в рамках Запорізького національного університету на основі власного досвіду навчання на Економічному факультеті. При цьому слід наголосити, що ініціаторами удосконалення освітніх компетенцій мають стати ініціативні групи студентів, які оперують певними знаннями, навичками та ідеями. Таким

об'єднанням на кожному факультеті та в університеті в цілому є Наукове товариство студентів, аспірантів та докторантів (НТ САД).

НТ САД економічного факультету має всі ресурси, щоб сформувати новий вектор навчання та розвитку студентів. Роль викладачів в цьому питанні полягатиме у наданні організаційної підтримки ініціативній молоді та інформуванні здобувачів про можливості участі у позанавчальній діяльності.

Слід окреслити перспективні напрями формування нових освітніх можливостей студентів економічного факультету ЗНУ за підтримки НТ САД:

1. Надавати можливість студентам розробляти групові проєкти за їхнім освітнім напрямом.

Ефект від пропозиції: підвищення зацікавленості студентів до освітньої програми, покращення комунікативних навичок студентів, підвищення позитивного клімату в групі.

2. Активізувати «Студентські проблемні групи», які будуть спрямовані на надання пропозицій від здобувачів освіти щодо вирішення глобальних та місцевих економічних проблем, використовуючи досвід програми «Erasmus+» - «Академія культурного лідера» [1].

Ефект від пропозиції: розвиток освітніх компетенцій студентів, покращення взаємодії між здобувачами освіти, можливість вирішення практичних кейсів.

3. Активізувати на факультеті діяльність «Бізнес-інкубатору» задля практичного застосування студентами економічних знань, застосувавши при цьому досвід програми «Erasmus+» - «Creative enterprise Ukraine», «Creative business academy» [2].

Ефект від пропозиції: підвищення обізнаності студентів щодо економічних процесів та функціонування бізнесу, можливість спроектувати власну бізнес-ідею, розвиток навичок роботи в команді, розвиток вміння в організації планування.

4. З боку викладачів: інформувати та залучати студентство до НТ САД та його проєктів. Ефект від пропозиції: підвищення обізнаності здобувачів освіти

про НТ САД та його діяльність, формування більшої кількості зацікавлених студентів у науковій та проєктній діяльності.

Студенти мають гарну освіту і прагнуть до її покращення. Вони володіють значним досвідом веб-пошуку і часто самостійно навчаються з онлайн-джерел. В пріоритеті у студентів не володіння інформацією як такою, а те, наскільки швидко можна її знайти. Вони швидко адаптуються до нових технологій і можуть навчатися майбутній професії онлайн. Відомий американський експерт у сфері освіти дорослих і дітей Дж. Коатс у праці «Покоління та стилі навчання» дає такі поради: 1. Добре структурувати навчальний процес. Студенти потребують строгого розпорядку й логічної послідовності від навчання, бажають точно знати, що і в які терміни від них вимагається – ця інформація має бути дуже докладною. 2. Забезпечити «зворотній зв'язок». Сучасні студенти завжди хочуть знати, наскільки точними є їхні припущення, чи правильно вони розуміють матеріал, чи роблять помилки. 3. Зробити навчальний матеріал «яскравим і візуальним». Найкраще сприймають візуальну інформацію. 4. Скоротити та візуалізувати інформацію. Текстові матеріали повинні бути простими для розуміння, структура тексту має відповідати його змісту, а ключові моменти – виділені візуально. 5. Представники цього покоління хочуть, щоб наставник був здатним і мудрим керівником, а не "все знав". 6. Використовувати методики, які включають усний обмін інформацією: вербалізована інформація швидше і краще зберігається в пам'яті. 7. Подавати матеріал в оптимістичному тоні. Позитивізм мислення сприяє розумовій активності. 8. Ставити зрозумілі й реальні цілі. Представники «покоління Z» готові робити все максимально ефективно, але для цього вони повинні знати, що саме вимагається від них.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт програми Erasmus+ URL:
<https://duit.edu.ua/international-activities/erasmus-plus/> (Дата звернення 22.04.24).

2. Програми міжнародного обміну URL:
<http://www.erasmusplus.org.ua/> ([Дата звернення 22.04.24](#)).

3. Круглов Віктор Освіта майбутнього. Які навички повинна прищеплювати освіта? URL: <https://delo.ua/lifestyle/osvitamajbutnogo-jaki-navichki-povinna-privivati-ukrajinska-osvita-334347/>.

ДУБИНА І.О.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Економічна кібернетика»

ЗАСТОСУВАННЯ GSUITE В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Запорізький національний університет не має єдиного підходу до проведення дистанційних зустрічей та застосування інтерактивних інструментів в процесі навчання, а якщо і є, то, на суб'єктивну думку автора цієї тези, їх можна поліпшити та систематизувати.

Здебільшого викладачі Запорізького національного університету використовують програму для дистанційних конференцій «Zoom», проте, з суб'єктивною точки зору, ця програма не є комфортною для використання, через ряд причин:

- Потребує завантаження окремого додатку на телефон чи персональний комп'ютер;
- Потребує постійного вводу ідентифікаторів та паролів, а якщо зберегти посилання, то потрібно переходити з посилання у браузері у застосунок на персональному комп'ютері;
- Немає такого широкого асортименту функцій та зручностей, як у “Google Meet”;

– Виникнення проблем з безпекою, як приклад, заходження на дистанційні зустрічі під чужим ім'ям, як наслідок, людина може створити репутаційні проблеми- іншій людині.

Серед функціоналу “Google meet” я можу відзначити переваги, для викладачів та студентів.

– Запис лекцій, що не потребує додаткового завантаження, а буде прикріплений до того дня, в який була проведена лекція чи практичне заняття. Запис зберігає також записані окремим файлом у форматі txt, що дозволить викладачам не проводити перекличку та витратити час, а просто переглянути всі коментарі та коли вони були записані

– Прив'язка відвідувачів дистанційної зустрічі до їхнього гугл аккаунту. При використанні платформи для проведення дистанційних мітів, не зможуть траплятися випадки, коли студенти заходять не під своїм ім'ям.

– Відсутність окремих графіків та ідентифікаторів, бо всі зустрічі будуть прив'язані до “Google Calendar”, таким чином, студенти не будуть плутати графік лекцій та не матимуть виправдань, що вони переплутали ідентифікатори чи забули про графік, бо календар має функцію нагадування за певний час.

– Викладачі можуть планувати зустрічі у календарі з певної циклічностію та також планувати зустрічі відповідно до графіку за чисельником чи знаменником.

– Викладачі можуть встановлювати відвідувачів зустрічі завчасно.

– У зустрічах можна прикріпляти адженду та файли із завданнями, що дозволить уникнути непорозуміння між темою лекції.

– Викладачі та студенти матимуть можливість бачити календарі одного(без детальної інформації), що спростить планування заходів в університеті чи планування індивідуальних зустрічей з викладачем.

Це не є всіма перевагами цього інструменту від Google, проте це є одними з головних переваг.

Всі додатки від Google мають три режиму взаємодії з файлами- перегляд, коментування та редагування, а режим коментування є безцінним для комунікації між студентом та викладачем. Наприклад, студент помітив помилку в презентації, презентація у нього в доступі для коментування, студент залишає коментар і викладач повинен отримати сповіщення про це, і якщо дійсно помилка була помічена, викладач може виправити та у тому ж файлі відповісти студенту.

Всі інструменти від Google також мають функцію автозбереження, що унеможливить втрату певних файлів.

КУКСЕНКО В.В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік і оподаткування»

УДОДОВА Я. В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасна ситуація в Україні вимагає адаптації до нових умов в галузі освіти. Війна, що триває на території нашої держави, значно вплинула на навчальний процес, змусивши заклади вищої освіти шукати нові підходи до організації освітньої діяльності. В цих умовах особливого значення набуває ефективна організація навчання студентів, яка стає одним із ключових елементів навчання.

Воєнний стан створює значні труднощі для організації навчального процесу, а саме: пошкодження інфраструктури, перебої з електропостачанням та Інтернетом, необхідність забезпечення безпеки студентів та викладачів. У цих умовах особливо важливою стає здатність студентів до самостійної роботи,

адже вона дозволяє їм продовжувати навчання навіть за обмеженого доступу до аудиторних занять.

Організація навчання студентів і університеті має:

- формувати у студентів почуття відповідальності за власне навчання, що особливо важливо, коли очні заняття можуть бути обмежені або взагалі неможливі;

- забезпечувати гнучкість і мобільність навчання; дозволяючи студентам вчитися у зручному для них темпі та місці;

- надавати можливість уникати ризиків, пов'язаних з відвідуванням аудиторій в університеті.

Організація навчання студентів під час війни має низку переваг, організувати її ефективно доволі складно через низку серйозних труднощів. Перш за все, психологічний стан студентів під час воєнних дій може сильно вплинути на їхню здатність зосередитися та продуктивно навчатися. Постійний стрес, тривога, страх за своє життя та життя близьких, а також можливі психологічні травми від пережитого – все це може серйозно підірвати мотивацію та концентрацію студентів. Втрата почуття безпеки та стабільності роблять процес навчання вкрай важким, особливо коли доводиться самотужки опановувати матеріал.

Крім психологічних чинників, великою проблемою є технічні перешкоди. Під час активних бойових дій в нашому місті часто відбуваються перебої з електропостачанням, інтернет-покриттям чи навіть руйнування інфраструктури. Це ускладнює доступ до онлайн-ресурсів, віртуальних бібліотек та можливостей для дистанційного навчання.

Ще однією серйозною проблемою є підтримка належного рівня мотивації та самодисципліни. Коли довкола лютує війна, доволі складно зосередитися на навчальному матеріалі та дотримуватись графіку самостійної роботи. Брак контролю з боку викладачів та одногрупників може призвести до зниження продуктивності.

Тобто, під час війни організація ефективного навчання студентів це непросте завдання через психологічні труднощі, технічні обмеження та виклики із самотивацією. Але, долаючи ці перешкоди, можна забезпечити безперервність навчального процесу.

Для успішної організації навчання студентів під час війни необхідно використовувати низку ефективних методів та підходів. По-перше, вкрай важливим є використання різноманітних онлайн-ресурсів, таких як відеолекції (яких вкрай бракує в СЕЗН МООДЛ), онлайн-курси, електронні підручники та репозиторії навчальних матеріалів.

Завдяки сучасним технологіям студенти можуть отримувати доступ до якісного контенту від провідних викладачів та експертів зі всього світу. Хотілось би такі посилання за дисциплінами були також в СЕЗН МООДЛ. Це дозволяє компенсувати обмеження в доступі до традиційних форм навчання та забезпечує безперервність освітнього процесу.

Для ефективного навчання важливо створити сприятливе середовище на рівні кожного факультету та кафедри. Це може бути окремі аудиторії, де є мінімум відволікаючих факторів та достатньо комфортні умови для зосередженої роботи. Забезпечення належного освітлення, зручного робочого місця та доступу до необхідних матеріалів сприятиме підвищенню концентрації та мотивації студентів.

Іншими корисними методами є ведення нотаток та конспектування, використання технік запам'ятовування інформації (mind maps, флеш-картки тощо), а також регулярне тестування та самооцінювання своїх знань. Також варто викладачам заохочувати студентів до спілкування та обміну досвідом з одногрупниками в онлайн-форматі, створюючи віртуальні навчальні спільноти.

Застосовуючи ці ефективні методи навчання, студенти зможуть підтримувати високий рівень залученості та продуктивності в освітньому процесі навіть в умовах війни.

Роль викладачів у супроводі навчального процесу студентів під час війни є надзвичайно важливою. По-перше, вони мають забезпечити чіткі, зрозумілі

інструкції та завдання для самостійного опрацювання матеріалу та підготовки до практичних занять [1].

Крім того, регулярний зворотний зв'язок та підтримка з боку викладачів є критичним елементом. Студентам необхідно отримувати своєчасні відповіді на запитання, коментарі та рекомендації щодо виконаних робіт. Це дозволить їм відстежувати свій прогрес, виправляти помилки та зберігати мотивацію до навчання.

Для забезпечення ефективної комунікації та взаємодії зі студентами викладачам слід активно використовувати сучасні освітні технології, такі як онлайн-платформи, відеоконференції, мобільні додатки тощо. Це дозволить зробити процес навчання більш інтерактивним та гнучким.

Окрім академічної підтримки, університет має забезпечити психологічну допомогу студентам, які опинилися в складних умовах війни. Онлайн-консультації з психологами можуть допомогти впоратися зі стресом, тривогою та емоційними труднощами, що негативно впливають на здатність до навчання.

Також створення студентських спільнот для взаємодопомоги може стати потужним інструментом підтримки. Обмін досвідом, спільне опрацювання матеріалу та взаємна мотивація сприятимуть формуванню почуття єдності та допоможуть подолати бар'єри самотності під час навчання.

Отже, роль викладачів та університетів в організації навчання студентів під час війни є багатогранною та критично важливою. Забезпечуючи чіткі інструкції, зворотний зв'язок, використовуючи сучасні технології та надаючи психологічну підтримку, вони можуть допомогти студентам зберегти продуктивність і мотивацію до навчання навіть у складних воєнних умовах.

Список використаних джерел

1. Слободяник О.В. Педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої школи/ О.В. Слободяник// Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – 2012.- № 99. С. 303-307.

БРАЖНИКОВ Д.Д.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»

ШАРАВАРА Д.П.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»

ГЕЛЬМАН В.М.,

д.е.н., доцент, проф. кафедри управління персоналом і маркетингу

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В АКАДЕМІЧНОМУ ТА ДОСЛІДНИЦЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ*

[*] Disclaimer («Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or [name of the granting authority]. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.»)

Соціальні медіа стали невід’ємною частиною сучасного життя, і їх вплив поширюється на всі сфери, включаючи академічне та дослідницьке середовище. Термін «соціальні медіа» (СМ) розглядається як форма комунікації через електронні платформи, яка має на меті створення онлайн-спільнот для користувачів для обміну знаннями, інформацією, думками, повідомленнями та іншим контентом [1-2]. Сучасне покоління часто називають поколінням соціальних мереж. Соціальні мережі стали міжнародним трендом, який поширюється по всьому світу, і досяг такого рівня, коли важко уявити людину, яка не отримувала б інформацію з Інтернету [3]. СМ дозволяють студентам «створювати, поширювати, ділитися та обмінюватися інформацією в різних форматах і з кількома спільнотами» [4]. WhatsApp, WeChat, Facebook, Instagram, Pinterest, LinkedIn, Snap Chat, Twitter, Telegram, Baidu, Google+, SlideShare, Weibo, Tumblr та пов’язані веб-сайти є найпопулярнішими платформами серед користувачів СМ [1-2]. Студенти активно використовують соціальні мережі, передусім для підтримки зв’язку з викладачами. Це сприяє швидкому обміну інформацією та знаннями. Інтенсивність використання

соціальних мереж пояснюється їхньою здатністю забезпечувати миттєвий зв'язок з будь-ким у будь-якій точці світу [3].

Можна відзначити переваги соціальних медіа в навчанні, а також в процесі проведення наукових досліджень:

1. Покращення комунікації, можливість перегляду онлайн усіх активних дослідницьких проєктів (он-лайн дискусії, електронні брошури, поширення дослідницької діяльності).

Соціальні медіа дозволяють студентам і викладачам легко і швидко спілкуватися. Це особливо корисно для організації групових проєктів, обговорення навчальних матеріалів і швидкого обміну інформацією. Платформи, такі як Facebook, Twitter, та WhatsApp, створюють умови для ефективного та своєчасного обміну ідеями та ресурсами.

2. Доступ до додаткових ресурсів.

Соціальні медіа є джерелом безлічі навчальних матеріалів, які можуть бути корисними для студентів. Наприклад, YouTube пропонує навчальні відео з різних предметів, а LinkedIn Learning надає доступ до курсів і тренінгів від експертів.

3. Підвищення залученості.

Використання соціальних медіа може зробити навчання більш інтерактивним та захоплюючим. Викладачі можуть використовувати ці платформи для створення інтерактивних завдань, вікторин і опитувань, що сприяє активній участі студентів у навчальному процесі.

4. Побудова професійних мереж.

Соціальні медіа, такі як LinkedIn, Behance, допомагають студентам будувати професійні зв'язки, що може бути корисним для їхньої кар'єри в майбутньому. Вони можуть спілкуватися з професіоналами у своїй галузі, дізнаватися про нові можливості для працевлаштування та професійного розвитку.

Результати аналізу використання соціальних медіа в академічному та дослідницькому середовищі студентами економічного факультету ЗНУ

показують, що стратегії інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у досліджуваному середовищі повинні враховувати поширення дослідницьких можливостей університету та доступні навчальні інструменти для розробки пропозицій і відстеження прогресу. Слід також брати до уваги співпрацю в дослідженні та написанні грантів.

Соціальні мережі мають подвійний вплив на академічну успішність студентів. З одного боку, вони полегшують комунікацію та обмін інформацією, що сприяє покращенню навчального процесу та залученості до студентської наукової роботи. З іншого боку, надмірне використання соціальних мереж може призводити до втрати концентрації та зниження успішності. Важливо, щоб студенти навчилися балансувати використання соціальних мереж з навчанням, аби максимально використовувати їхні переваги і мінімізувати негативний вплив.

Список використаних джерел

1. Ashraf, M. A., Khan, M. N., Chohan, S. R., Khan M., Rafique W., Farid M. F. and Khan, A. U. (2021). Social Media Improves Students' Academic Performance: Exploring the Role of Social Media Adoption in the Open Learning Environment among International Medical Students in China. *Healthcare (Basel)*, Vol. 9. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8535783/>.
2. Avcı K., Çelikden S.G., Eren S., Aydenizöz D. (2015). Assessment of medical students' attitudes on social media use in medicine: A cross-sectional study. *BMC Medical Education*, Vol. 15(1). DOI: 10.1186/s12909-015-0300-y.
3. Хан С. І., Абдула Н. Х. Вплив соціальних мереж на академічну успішність студентів: приклад ліванського французького університету. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Том 18. № 1(41). 2019. С. 38–56. URL: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2019.1\(41\).173510](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2019.1(41).173510).
4. Leonard, P. M., Vaast, E. (2017). Social media and their affordances for organizing: A review and agenda for research. *Academy of Management Annals*, Vol. 11, No. 1, pp. 150-188. DOI: 10.5465/annals.2015.0144.

ЩЕРБА В.П.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Облік та оподаткування»,

СЕЙСЕБАЄВА Н.Г.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

ПОЄДНАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ: ДОСВІД СПІЛКУВАННЯ З РОБОТОДАВЦЯМИ

Навчання займає значне місце в житті кожної людини. З особистого досвіду можу сказати, що це не просто фраза з книг. Це щось більше.

Почну з найпростішого – постійний розвиток. Тобто, завдяки навчанню ви кожного дня дізнаєтесь нову інформацію, розширюєте свій світогляд. З такими людьми завжди є про що поговорити, їх цікаво слухати. Також, це дисципліна. Саме вона є запорукою успіху будь-якої справи. Звідси впливає правильне планування часу. Ви вчитеся встигати приділяти достатню кількість часу на якісне вивчення матеріалу, а також відпочивати та займатись улюбленими хобі. Звісно, навчання це ефективна комунікація з іншими людьми. Ви кожного дня зустрічаєте нові обличчя, вчитеся знаходити спільну мову з різними людьми, бути впевненим співрозмовником та вирішувати конфлікти. Тому навчання – це не просто завдання та пари. Навчання – це формування людини, як особистості.

Звісно потрібно думати і про майбутнє. Тому тут потрібно згадати таке слово, як «робота». Ось тут і потрібно показати всі свої найкращі особисті якості та знання, які були набуті під час навчання. Перший пункт – співбесіда. З особистого досвіду можу сказати, що тут потрібно показати свої кращі сторони. Але без брехні. Це відразу видно та не пройде повз колег на роботі в майбутньому. Тут потрібно бути максимально відкритими та готовими до спілкування. Не лише «питання – відповідь». Але без фанатизму та не вмілих

жартів. Треба говорити впевнено, та показати те, що ти багато чого знаєш. Але, якщо не знаєш, то готовий цьому навчатися та прикласти максимум зусиль.

Наступне. Якщо ви виявились найкращим серед всіх претендентів на дану вакансію, то починається найцікавіше. Тут вже потрібно не тільки показати себе перед керівником, проявивши свої вміння, але й знайти спільну мову з колегами, показавши свої навички комунікації. Дружня атмосфера в колективі – важливий фактор якісної роботи. Також важливим фактором в роботі є дисципліна. Завдання керівника потрібно виконувати швидко та якісно. А вони бувають різної складності та в різній кількості. Потрібно вдало розпланувати час на кожне із завдань.

Наостанок, хочу сказати про те, що мені навчання дуже допомогло з уявленням, що таке робота. Зараз я навчаюсь на другому курсі університету після коледжу, та вирішила працювати. Не зважаючи на свій вік та відсутність досвіду, я пройшла співбесіду та влаштувалась на посаду бухгалтера. Звісно, мені потрібно ще багато чому навчитись. Але завдяки всьому, що я освоїла за період навчання, я повністю готова до всіх перешкод, які обов'язково трапляються на моєму шляху, та здатна легко з ними боротись.

ТИМОФЄЄВ В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Міжнародна економіка»

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: РОЗДУМИ ПРО СПОСОБИ ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАННЯ

Важко сперечатись з тим, що дистанційне навчання значно відрізняється від класичного очного. Повністю цю різницю подолати неможливо та загалом і не треба. Слід по максимуму використовувати нові можливості, які нам пропонують сучасні технології та намагатись згладити побічні ефекти.

Серед головних переваг дистанційного навчання: можливість поєднувати навчання з іншими справами, мобільність (можливість навчатись в будь-якому місці і в будь-який час). В ЗНУ ці можливості реалізовані не повністю. Для студентів, особливо на старших курсах і після проходження практики, дуже гостро стоїть питання поєднання навчання і роботи. Дуже мало роботодавців дають можливість постійно пропускати половину робочого дня. Вирішити це можна зробивши окремий сервер для записів лекцій. Щоб студенти, якщо не мали можливості долучитись до лекції або хочуть краще згадати матеріал, могли завжди отримати доступ до лекційного матеріалу.

Окрім переваг дистанційне навчання також несе і проблеми, головна з яких мотивація. Людина, а конкретно в нашому випадку студент, це істота... «раціональна» і йде по найпростішому шляху. Одиниці здатні самостійно, попри всі справи, лінощі і інші фактори змусити себе навчатись. При звичайному навчанні як не крути, а вчитись треба, щоб не отримати поганий бал. Але за умови дистанційного навчання майже неможливо здійснювати контроль знань:

«Тести» – відповіді на них легко шукаються в підручнику/інтернеті. Обмежування в часі також не варіант. Якщо обмежити час до такого, коли буде неможливо встигнути шукати відповіді (40с-1хв на питання), то за найменших проблем зі зв'язком студент завалить тестування. Тому ж не варіант змінювати кількість спроб: у нас або студент зможе використати спроби для пошуку відповідей, або буде залежати від якості зв'язку.

«Доповіді» – досить розповсюдженим завданнями наразі в ЗНУ є такі, як «підготувати презентацію, доповідь, знайти матеріал» і т.ін. Головна проблема з цими завданнями в тому що, для них складно підібрати критерії оцінювання тому і завантажена з мережі за 5 хвилин до початку пари і ретельно підготовлений матеріал, на який було витрачено кілька годин роботи в решті решт будуть оцінені на високий бал. Повертаючись до... «раціональних» студентів така система оцінювання призводить до того, що такий тип завдань не слугує об'єктивним показником оцінки знань.

Різноманітні «задачі та лабораторні». Хоча економіка і вважається більш гуманітарною дисципліною, але нерідко з'являється потреба в проведенні розрахунків і такі задачі є чудовим завданням для перевірки знань, адже для розв'язання потребується розуміння процесу, про який йде мова і тут вже неможлива списати з інтернету та й штучний інтелект навряд чи допоможе, принаймні так мало б бути.... Адже на практиці зазвичай вся різниця задач чи лабораторних робіт в тому, що просто змінюють цифри в вихідних даних порівняно з прикладом і весь процес вирішення зводиться до того, що студенти просто переписують приклад замінюючи окремі цифри в розрахунках, не розбираючись в суті питання. Тож хоча в цілому виконання завдань і є чудовим методом контролю знань студентів, але потрібно з розумінням підходити до складу задач.

«Жива розмова з викладачем» – авжеж найкращим та найдієвішим способом перевірки знань є і буде розмова з викладачем та усні відповіді на питання, де неможливо ані списати, ані шукати матеріал чи списувати. Більшість студентів, які ходять на пари так і оцінюються, адже викладач бачить справжні знання студентів, і як вони працюють, але тут виникає інша проблема. Як зазначалось вище, більшість студентів намагаються суміщати навчання з роботою і не можуть бути присутніми на парах, а тести, які у всіх чудесно пройдені на найвищий бал – такий собі спосіб оцінки. Тут вирішенням можуть слугувати зміни в розкладі. Якщо вже у нас і так дистанційне навчання, і ані викладачам, ані студентам нема потреби очно знаходитись в університеті, то семінарські заняття можуть бути сконцентровані в розкладі та перенесені на другу половину дня, коли більше студентів матимуть змогу доєднуватись на пари та демонструвати свої знання.

Тож, підсумовуючи, з мого досвіду навчання в університеті можна виділити такі способи покращення навчання:

- створення хмарних сервісів для запису лекцій;
- орієнтація завдань більшою мірою на розуміння матеріалу ніж на «перегортання матеріалу»;

- тести як форма оцінки знань в умовах дистанційного навчання є малоефективним і простих рішень для актуалізації тестів немає;
- перегляд розкладу на більш зручний для суміщення навчання з іншою діяльністю (потребує доузгодження).

ПШЕНИЧНИЙ О.В.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Економічна кібернетика»

НАВЧАННЯ МЕТОДАМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДАНИХ НА РАННІХ КУРСАХ

На перших курсах студенти зазвичай зустрічаються зі складними математичними розрахунками. Це може бути важко, але візуалізація результатів може спростити цей процес. Графіки і діаграми можуть зробити складні математичні концепції більш доступними. Вони дозволяють студентам бачити відношення між різними величинами, допомагає легше розуміти, як функція змінюється, і дозволяє виявити особливості, такі як асимптоти, мінімуми та максимуми.

За результатами психологічних досліджень встановлено, що 83% інформації людина сприймає зором, 12% слухом, 5% іншими рецепторами. Дослідження пам'яті свідчать, що людина запам'ятовує 20% від почутого, 30% від побаченого, 70% від одночасно побаченого й почутого, 80% - від побаченого, почутого й обговореного, 90% від побаченого, почутого, обговореного й активно виконаного. Тому для успішного освоєння знань доцільним посилення наочно-образної складової матеріалу, що представляється як протипага (в деяких випадках) або необхідна «опора» абстрактно-логічного компонента [1].

Наданий момент на магістратурі є курс з освоєння такого комплексного програмного забезпечення для бізнес-аналізу як Power BI (інструмент бізнес-аналітики та візуалізації даних від Microsoft, який дозволяє перетворювати дані

з різних джерел у інтерактивні інформаційні панелі та звіти), але використання цих навичок потребує і рівень бакалавру: семінарські заняття, конференції, курсові роботи, звіти з виробничої практики, «Ділова гра», вже не кажучи про те що це буде гарним плюсом при прийнятті на роботу.

Також можна розглянути й інші програми та методи для візуалізації даних, які можуть допомогти перетворити складні набори даних у зрозумілі та інформативні графічні представлення. Ось деякі з найпопулярніших:

1) Google Діаграми (Google Charts) – набір інструментів на основі JavaScript для створення різноманітних інтерактивних діаграм, які можна вбудовувати у веб-програми;

2) Zoho Analytics – потужний інструмент візуалізації даних, який дозволяє створювати детальні звіти та інформаційні панелі. Він також оснащений помічником на основі штучного інтелекту для розумного аналізу даних;

3) Tableau – ще один популярний інструмент, який дозволяє користувачам створювати інтерактивні та зрозумілі візуалізації даних;

4) Qlik Sence – програма, яка пропонує інтуїтивно зрозумілі інструменти для візуалізації та відкриття інсайтів у даних.

Отже, навчання методам візуалізації результатів розрахунків допоможе студентам не тільки самим краще розуміти математичні концепції, а ще й донести результати своєї роботи до інших, тому краще приділити цьому увагу на більш ранніх етапах, хоча б в якості вибіркової дисципліни.

Список використаних джерел

1. Кучер О.В. Методичний посібник «Візуалізація навчального матеріалу в освітньому процесі Нової української школи», 2021. 35 с. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodicnij-posibnik-vizualizacia-navcalnogo-materialu-v-osvitnomu-procesi-novoi-ukrainskoi-skoli-415491.html>

ДОЛГІЙ БОГДАН,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Економічна кібернетика»

ПРО ДОСВІД УЧАСТІ У ДІЛОВІЙ ГРІ «КОНКУРС ПРОЄКТІВ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ»

Щорічний конкурс, організований економічним факультетом спільно з кафедрою економічної кібернетики, дає студентам можливість застосувати та перевірити свої знання на практиці. Цього року конкурс набув нових рис і став більш відкритим та доступним для студентів з усіх кафедр економічного факультету, що значно розширило склад команд.

Конкурс цього року став відкритим для всіх студентів економічного факультету, що сприяло більшій різноманітності команд.

Розширення кола учасників дозволило залучити нові ідеї та підходи до вирішення завдань.

Незважаючи на воєнний стан, організатори зуміли організувати виїзну екскурсію на підприємство для учасників, що дало можливість ознайомитися з реальними умовами роботи та автоматизації бізнес-процесів.

Дистанційна форма проведення конкурсу має свої переваги і недоліки. Серед переваг можна виокремити:

- гнучкість у плануванні зустрічей та обговорень, що дозволяло команді працювати у зручний для всіх час;
- можливість швидкого реагування та обміну ідеями через онлайн-платформи.

Виклики, пов'язані з дистанційною формою участі в конкурсі:

- складнощі з організацією особистих зустрічей через віддаленість учасників;
- необхідність координувати роботу між різними кафедрами, що вимагало додаткових зусиль у комунікації;

– обмежений вільний час учасників через навчання та роботу.

Вадливою є роль капітана команди. Капітан є ключовою фігурою, яка надихає та мобілізує команду. Успішний вибір капітана є важливим фактором успіху, і наш капітан зміг об'єднати команду.

Врахування сильних та слабких сторін учасників, їх часових можливостей та спеціалізації. Розподіл обов'язків сприяв ефективній роботі команди, незважаючи на складні умови. Кожен член команди мав чіткі завдання, що дозволяло працювати як єдиний механізм. Попри обмежений час, всі учасники зуміли виконати свої обов'язки та зробити вагомий внесок у спільний проєкт.

Участь у Діловій грі допомогла розвинути важливі професійні навички, такі як аналітичне мислення, управління проєктами та ефективна комунікація. Отримані знання стали цінним доповненням до теоретичної освіти

Залучення студентів з різних кафедр дозволило краще зрозуміти різні аспекти автоматизації бізнес-процесів та знайти комплексні рішення. Це також сприяло розвитку міждисциплінарного підходу до вирішення завдань

Відкритість конкурсу для нових ідей дозволила учасникам застосувати інноваційні підходи до автоматизації бізнес-процесів. Це створило можливість для впровадження новаторських рішень у реальних умовах підприємств

Участь у конкурсі надала учасникам додаткову мотивацію для подальшого розвитку в обраній професії

Успіхи команди стали джерелом натхнення для подальшої роботи та професійного зростання

Досвід участі у Діловій грі показав, що добре організована команда може ефективно працювати навіть у складних умовах. Важливо, щоб кожен учасник мав мотивацію та бажання працювати, а також щоб команда була готова до викликів, які можуть виникнути. Незважаючи на всі труднощі, конкурс став успішним і допоміг нам розвинути навички, які будуть корисні у майбутній професійній діяльності. Важливо, що такі заходи продовжують вдосконалюватися та залучати все більше людей, навіть у складні часи.

НАПРЯМ 4. ПРОПОЗИЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕКОНОМІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

ГЕЛЬМАН В.М.

д.е.н., доцент, проф. кафедри управління персоналом і маркетингу

РИБАЛКО О.М.

к.е.н., доцент, проф. кафедри управління персоналом і маркетингу

РОЛІ СТУДЕНТІВ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ

Дистанційна освіта – це нова революція в освіті, яка усуває відстань, час і фінансові витрати на освіту. Дистанційне навчання – це поетапний процес організації системи професійної підготовки фахівців, який включає такі компоненти, як: цілі та принципи впровадження, зміст і методи навчання, форми та засоби навчання, при можливості реалізації взаємозв'язку студента і викладача. Характерними рисами дистанційного навчання є: інтерактивність навчання: гнучкий графік; модульний принцип; індивідуалізація навчання; економічність; інформаційна забезпеченість; паралельність (воно здійснюється одночасно з професійною діяльністю або з навчанням за іншим напрямом підготовки) [1-3]. Саме онлайн середовище дозволяє людям взаємодіяти з іншими асинхронно або синхронно в умовах співпраці; отримувати доступ до віддалених мультимедійних баз даних для активного, заснованого на ресурсах навчання; а також гнучко керувати індивідуальним навчанням у власному темпі.

Освітня система сьогодні фокусується на навчанні, а не на викладанні. Розвиток теорії навчання змінив природу стилів навчання та сприйняття учня. Знання розглядаються як соціально сконструйовані через дію, комунікацію та рефлексію за участю учнів [4].

У дистанційній освіті ролі студентів і викладачів є основними питаннями, що розглядаються паралельно зі стандартами класичної освіти. Передбачається, що інтернет-технології мають великий вплив на постійне навчання, що навчання може бути легшим, ніж класичне, завдяки дистанційній освіті, оскільки акцент робиться на самонавчанні, а не на викладанні, і що відповідальність за себе повинна виникати незалежно від того, яка і форма комунікацій та спілкування. Дистанційна освіта передбачає певну плату, дистанційна освіта автоматично створює конкретні правила і ролі для комунікантів.

Щодо ролей студентів і викладачів, існує три типи взаємодії в рамках дистанційної освіти. Терміни «взаємозалежний», «дистанційний» та «взаємодія» повинні взаємодіяти один з одним у процесі навчання. Ці три типи взаємодії були позначені як взаємодія «студент – освітній контент», «студент – викладач» і «студент – студент» [5]. Застосування дистанційної освіти в процесі взаємодії її учасників відображає ефективний обмін ідеями відповідно до особистого спілкування. Ця взаємодія може здійснюватися за допомогою електронної пошти та чату. Ці три типи взаємодії відіграють ключову роль в системі дистанційної освіти.

З одного боку, викладачі повинні виступати в ролі консультантів, радників, які діляться широким спектром знань, направляють належним чином, миттєво; з іншого боку, студенти відчувають власну відповідальність, перебуваючи в комфорті домашнього навчання і легкого пошуку в Інтернеті безпосередньо під час навчання. Дистанційна освіта вимагає самореалізації та відповідальної ролі комунікаторів у навчальному процесі.

Дистанційна освіта вимагає індивідуального процесу навчання, щоб учень міг отримувати знання за допомогою комп'ютерних програм. З розвитком високих технологій студенти шукають швидкі, легкі, такі, що не потребують часу та простору можливості для отримання освіти, щоб відповідати освітнім стандартам, які існують в усьому світі. Дистанційна освіта є альтернативою сучасному світогляду на освіту.

Ролі студентів у дистанційній освіті є такими:

1. Створення навчального середовища та відповідальне ставлення до виконання завдань.
2. Консультування з викладачами за допомогою необхідних методів доступу.
3. Індивідуальний підхід у навчанні.
4. Отримання такої ж ефективної взаємодії з консультантами, як і при класичному навчанні.
5. Оцінювання власної ефективності.
6. Позбавлення упередженого ставлення до комунікативних бар'єрів [5-6].

Ролі викладачів у дистанційній освіті є такими:

1. Самостійна відповідальність за підготовку завдання.
2. Своєчасне консультування студентів щодо їхніх проблем у виконанні завдання.
3. Обізнаність про потреби та побажання студентів.
4. Мотивування студентів.
5. Відсутність упередженого ставлення щодо комунікативних бар'єрів.
6. Створення ефективного середовища взаємодії між студентом та викладачем [3, с. 59; 5].

Навчання не буде ефективним, якщо буде відсутнє безпосереднє спілкування між учасниками комунікації, і як ці ролі визначаються та впливають на навчальний процес.

Ролі викладачів і студентів є спільними в тому, що вони є відповідальними, самооцінюючими та індивідуалістичними комунікантами, які займають активну позицію щодо своїх ролей. Дистанційна освіта відображає їхні ролі, засновані на навчанні за допомогою комп'ютерних програм, які створюють комунікаційні проблеми з розумінням і доступом. Якими б не були комунікаційні бар'єри, які можуть бути відображені як обмеження в результатах, дистанційна освіта створює домашню атмосферу навчання, читання лекцій, усуваючи час, відстань, підвищує самосвідомість і оцінку для

саморозвитку, відображає глобальні переваги високих технологій для всього людства та освітніх галузей.

Список використаних джерел

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*. №10. 2012. С. 3-6.
2. Про дистанційну освіту в університетах в умовах карантину. URL: https://zn.ua/img/article/3650/88_main-v1591071115.jpg.
3. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Сучасний погляд на перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій освіті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип. 62. 2020. С 57-64. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/03/12.pdf>.
4. Mary Kathleen and Wiener, R. William (2001) "Distance Education in 2001" <http://www.afb.org/jvib/JVIB950902.asp>.
5. Isman, A., Altınay, Z. & Altınay, F. (2004). Roles of the Students and Teachers in Distance Education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 5(4). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED495700.pdf>.
6. Юдічева О. П. Дистанційне навчання: роль і місце в забезпеченні інформатизації освіти. *Інженерна освіта у сфері харчової і готельної індустрії: виклики сьогодення*: Міжнар. наук.-метод. конф. до 50-річчя каф. устатк. харчової і готельної індустрії ім. М. І. Беляєва. Харків. держ. ун-т харчування і торгівлі ; відп. ред. О. І. Черевко. Харків: ХДУХТ, 2019. С.176-177. <https://repository.knuba.edu.ua/items/3dff2e26-e054-407c-851e-bab762338eb8>.

ФОРМУВАННЯ НОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ

Компетентнісна підготовка фахівця – тренд в сучасному освітньому просторі України. Завдання, яким приділяється увага в процесі реформування, стосуються визначення компетентностей, які необхідні майбутнім фахівцям для здійснення ефективної професійної діяльності, зокрема в економічній галузі.

Виклики сучасної світової економіки та потреби роботодавців диктують формування особливих особистісних вмінь, які б забезпечували конкурентоздатність на ринку праці. Серед них і соціальна компетентність, яка включає так звані «soft-skills», тобто комунікабельність, емпатію, вміння працювати в команді, і, особливо, навички мислення: критичність, вміння генерувати нові ідеї, вміння приймати рішення, когнітивна гнучкість.

За умов високої конкуренції на ринку освітніх послуг та затверджених стандартів економічної освіти, університетам, крім загальних рейтингів та авторитету у певній галузі, потрібно пропонувати актуальні конкурентні освітньо-професійні програми, які б формували відповідні компетентності.

Необхідно вирішувати завдання методичного характеру, пропонувати застосування таких форм і методів навчання за спеціальністю «Економіка», які б стимулювали формування та розвиток конкурентних вмінь та навичок випускників відповідно до сучасних вимог, а також практично спрямованих, у порівнянні з існуючими програмами та компетентностями [1].

Стимулювати формування та розвиток економічного мислення як різновиду професійного, практичного мислення студентів економічних спеціальностей та певних його характеристик необхідно системно, на всіх

етапах освітнього процесу. Необхідно впроваджувати в процес економічного навчання завдання, методичний інструментарій, техніки, прийоми та методи, які б сприяли розвитку економічного мислення, вдосконалювали цей процес. Для забезпечення успішності в освітньому просторі потрібно розвивати, формувати та виховувати конкретні уміння та навички, характеристики економічного мислення майбутнього фахівця. Ці завдання потребують наступного:

аналітичність та наукова обґрунтованість – забезпечення глибокого аналізу, критичних оцінок, точних узагальнень і висновків, ефективних рішень; наділяє людину баченням складного світу суспільного виробництва, дозволяє досягнути закони його розвитку і механізми функціонування, зв'язки і залежності в економіці;

системність – забезпечення комплексного підходу до вирішення економічних проблем;

конструктивність – спрямованість на вирішення економічних задач та забезпечення реальних і високих результатів економічної діяльності;

прогностичність – здатність широко підходити до вирішення економічних ситуацій, дає можливість передбачити наслідки рішень в різних сферах;

зваженість – вміння застосовувати теоретичні положення на практиці, правильно оцінювати різноманітні економічні ситуації і вчасно приймати необхідні всебічно обґрунтовані рішення;

діловитість – здатність енергійно та ефективно вирішувати виникаючі проблеми, вміння практично організувати певну справу, прагнення сумлінно виконувати свої обов'язки, доводити прийняті рішення до втілення у життя;

креативність - здатність генерувати нестандартні ідеї, враховувати несподівані обставини, нові явища і процеси, які обумовлені динамічністю економіки, НТП, рухливістю структури виробництва і потреб суспільства;

інноваційність – здатність втілювати нові оригінальні рішення у практику. Необхідно розвивати збалансоване, різноспрямоване продуктивне

інноваційне економічне мислення, яке стане базою для формування ефективного інтелекту та професійної компетентності.

Аналіз результатів навчальної діяльності у поєднанні із існуючим на даний момент домінантним типом мислення дозволили відібрати та апробувати наступні техніки та прийоми мислення у межах дисципліни «Історія земельних відносин», та більш цілеспрямовано працювати в окресленому напрямку в рамках проєкту «Підвищення правової обізнаності», що належить до освітньо-професійної програми «Економіка та управління ринком землі»:

- для стимулювання розвитку логічного типу – прийоми, розроблені на базі теорії вирішення задач (ТРИЗ); елементи методик, що стосуються підвищення продуктивності роботи мозку із фактичними даними, різного роду об'єктивною інформацією, наприклад «6 капелюхів мислення».

- стимулювання творчого мислення – методики нестандартного і творчого мислення, ефективний пошук альтернатив в процесі прийняття рішень, «латеральне мислення», прийоми розвитку креативності мислення.

- для стимулювання розвитку збалансованої модальності – методики пропонуються всім студентам, оскільки для їх опанування необхідною умовою є застосування ментальних здібностей; методика критичного мислення та прийоми розвитку критичного мислення, методика розвитку мислення та створення інтелект-карт та деякі інші [2].

Таким чином, з метою розвитку та впровадження у навчальний процес методичного інструментарію щодо розвитку конкретних характеристик економічного мислення, необхідно сприяти підвищенню як ефективності, так і продуктивності навчального процесу. Під продуктивністю економічного мислення розуміємо кількість ідей та рішень, що виробила особистість стосовно предмета або сфери дослідження. Результатом продуктивного економічного мислення будуть альтернативи у вирішенні поставлених завдань чи проблем. А під ефективністю економічного мислення розуміємо частку ідей та рішень, що принесли особистості матеріальну або нематеріальну користь. Результатом ефективного економічного мислення є зважене рішення, в

підсумку прийняття якого корисний результат значно переважає зусилля та ресурси, що були витрачені на його розробку та впровадження. Забезпеченню продуктивності мислення сприяє горизонтальне або латеральне, творче мислення, а ефективності – вертикальне або логічне мислення. Асоціативне мислення допоможе всебічно дослідити рішення і поєднати горизонтальне та вертикальне мислення. А інноваційність економічного мислення дозволить втілити у практичну діяльність результати інтегрованого, збалансованого процесу економічного мислення, а також відкоригувати поведінку суб'єкта економічної діяльності та ефективно відповісти на існуючі виклики.

Імплементация у навчальні плани дисциплін, що акумулюють методичний інструментарій розвитку економічного мислення, та впровадження конкретних технік і прийомів розвитку мислення у процес економічного навчання стане основою підвищення ефективності освіти, а також конкурентною перевагою освітньо-професійних програм, які в більшості за змістом зосереджені на ґрунтовній професійній підготовці. А для цього самі викладачі повинні володіти такими методиками і чітко уявляти, які компетентності та як формувати і розвивати в сучасному освітньому просторі.

Управління виступає як процес організації спільною діяльністю, а лідерство – процес внутрішнього соціально-психологічного забезпечення компетентнісними навичками діяльності. Фахівець у своїй практичній діяльності повинен: сформулювати стратегію, що задовольняє більшість членів колективу; прийняти на себе відповідальність за створення основних умов досягнення результату; планувати спільну роботу з урахуванням інтересів і можливостей кожного члена колективу. Ці компетентності мають бути закладені в процесі навчання та дозволять активізувати економіку України.

Список використаних джерел

1. Інновації в бізнес-освіті: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 22-23 травня 2019 р., Київ : КНЕУ, 2019. 230 с.

2. Підприємництво в процесі соціально-економічного розвитку : монографія ; за заг. ред. І. Гонтаревої. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 156 с.

ЛОСЬ В.О.,

доцент, к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики

МАКСИШКО Н.К.,

професор, д.е.н., зав. кафедри економічної кібернетики,

ОЧЕРЕТІН Д.В.,

доцент, к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики

ДІЛОВА ГРА ЯК МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІСТА В ЗНУ

Сучасні ринкові умови ставлять перед вищою освітою завдання пошуку нових шляхів підвищення якості підготовки спеціалістів. Випускники мають бути не тільки всебічно розвиненими, а й ініціативними, здатними працювати в команді та знаходити нестандартні рішення.

Для досягнення цієї мети кафедра економічної кібернетики за підтримки ІТ-компанії ТОВ «ПРОКОМ» (директор Сергій Бутенко) 12 років поспіль проводить Ділову гру «Конкурс проектів автоматизації бізнес-процесів в економіці» для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економічна кібернетика».

Така форма організації навчального процесу є позааудиторним заходом, який реалізує метод активного навчання при підготовці сучасних фахівців у галузі економіки та спрямована [1, 2] на:

- активізацію пізнавальної роботи студента в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін,
- формування та розвиток загальних і професійних компетентностей у галузі економічної кібернетики, розробки та впровадження інформаційних

систем і технологій, економіко-математичного моделювання, прийняття оптимальних рішень в умовах невизначеності/ризиків на підприємствах і в установах різних сфер діяльності та форм власності,

- посилення практичної складової навчання за рахунок створення умов, наближених до реальних та таких, що потребують креативного підходу та колективної праці,

- адаптацію майбутніх випускників спеціальності до професійної діяльності та соціальних контактів.

Саме розвиток практичних навичок дозволяє розвивати у майбутніх фахівців аналітичні здібності, навички критичного аналізу інформації, здатності до співпраці в нових непередбачуваних ситуаціях, сформувані такі необхідні сучасному економісту компетенції щодо здійснення системного аналізу бізнес-процесів різного рівня, застосування сучасних комп'ютерних технологій та прийняття обґрунтованих рішень на їх основі.

Ділова гра триває 4-6 тижнів, під час виконання завдання студенти мають змогу консультуватися з викладачами кафедри та представниками ТОВ «ПРОКОМ». Така форма співпраці є дуже важливою, адже саме це спілкування створює місток між освітою, наукою та практикою.

Особливістю Ділової гри є звісно завдання, які розробляються за вимогами та потребами практики. Щороку організатори ділової гри пропонують студентам нові цікаві завдання, які пов'язані з актуальними проблемами реального бізнесу. Так впродовж 12 років студенти вирішували проблеми, пов'язані з плануванням закупівель, плануванням виробництва, автоматизацією документообігу, бізнес-аналізом діяльності ОСББ, прогнозуванням цін на нерухомість та інші.

У 2023-2024 навчальному році студенти розв'язували логістичну задачу про завантаження складу [3]. Завданням конкурсу була розробка алгоритму укладання набору предметів у стелажі таким чином, щоб мінімізувати загальну використану площу складу (рис. 1). Вибір цього річного теми та завдання Ділової гри не був випадковим. Адже управління складом має важливе значення в

логістиці, оскільки воно гарантує, що клієнти отримають замовлені товари вчасно. Будь-які проблеми, що виникають у складській логістиці, можуть вплинути на діяльність або бізнес клієнтів і, таким чином, призвести до збитків для бренду та репутації. При цьому забезпечення ефективного складування товарів – це одне із завдань у процесі управління запасами. Іншим завданням є планування розміщення та дизайн складу, вдале вирішення якого також забезпечить надходження та відвантаження товарів без зайвих витрат.

Рисунок 1 – Повідомлення про проведення Ділової гри та її завдання

Особливістю цьогорічної гри стало те, що членами команд-учасників були студенти спеціальності 051 Економіка не тільки ОП «Економічна кібернетика», але й ОП «Міжнародна економіка» та ОП «Управління персоналом та економіка праці» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Завдання командам надали у формі бізнес-кейсу, розробленого на основі реальних даних європейської та вітчизняної компаній про предмети, які характеризуються різнорідними показниками, а також 25 вимогами щодо розміщення предметів у стелажах.

Одним із цікавих заходів, які реалізовано при проведенні 12-ої Ділової гри, стала виробнича екскурсія для членів команд на складське логістичне підприємство інтернет-магазину «Єзапчастини» (клієнт ТОВ «ПРОКОМ») [4]. Дані саме цієї компанії у 2020 р. вже надавалися для проведення Ділової гри, завданням якої стало планування обсягів замовлень на основі прогнозу попиту на продукцію за товарною номенклатурою.

Залучення виробничих екскурсій, як однієї з форм роботи зі студентами, має суттєве освітнє та виховне значення та надає можливість студентам наочно ознайомитися з організацією виробництва, змістом та умовами праці.

Так під час екскурсії на складське логістичне підприємство інтернет-магазину «Єзапчастини» студенти (рис. 2) ознайомилися з організацією бізнес-процесів на складі: отримання товарів від постачальників, сортування та розміщення на полицях та стелажах двоповерхового складу; отримання замовлення від клієнта, процес збору замовлення та його відвантаження до власної служби доставки. На різних етапах роботи з товарами працівникам складу допомагають шість спеціально розроблених під окремі завдання мобільних додатки. Істотне значення для студентів мала інформація про організацію сортування та розміщення різногабаритних товарів на полицях стелажів та в шухлядах. Директор ТОВ «ПРОКОМ» Сергій Бутенко розповів про різні підходи до організації управління складом, що відбувалися в останні п'ять років та відповів на питання, які виникли у членів команд. Ця екскурсія допомогла командам краще зрозуміти поставлене завдання.

Рисунок 2 – Фото з екскурсії на склад інтернет-магазину «Єзапчастини»

Як і будь-який конкурс Ділова гра «Конкурс проєктів автоматизації бізнес-процесів в економіці» має журі, до складу якого, крім організаторів,

традиційно входять представники бізнесу та випускники кафедри економічної кібернетики ЗНУ. Представники журі, оцінюючи презентації проєктів учасників, відзначають позитивні та негативні моменти виступів команд, правильний спосіб реалізації проєктів та поставлених завдань. Також вони оцінюють форму подачі інформації, її наочність, практичну цінність подальшого застосування. Для запобігання суб'єктивного оцінювання відбувається голосування на приз глядацьких симпатій, де кожен із присутніх може віддати свій голос за кращу команду. Представникам команд вручають сертифікати учасника та дипломи учасників, які вони можуть використати при рейтинговому оцінюванні здобувачів.

Надзвичайно важливе значення для реалізації цілей Ділової гри має проведення її фіналу у вигляді конференції з представлення, обговорення та оцінювання розроблених проєктів (рис. 3).

Рисунок 3 – Фото з Фіналу Ділової гри «Конкурс проєктів автоматизації бізнес-процесів в економіці»

На фінал Ділової гри [5] запрошується широкий загал: освітній (інші студенти, школярі тощо), представники бізнесу (експерти, роботодавці, просто зацікавлені), випускники кафедри економічної кібернетики ЗНУ та інші гості. Так традиційними учасниками фіналу Ділової гри є представники Малої академії управління бізнесом Закладу позашкільної освіти «Комунарський районний центр молоді та школярів» (керівниця Олена Старікова), учні Ліцею № 15 імені майора Петра Висоцького у м. Вроцлаві (Польща, викладач інформатики Тетяна Чижевська) та інші. Учні завжди з зацікавленням слухають виступи команд, готують та представляють власні розробки за тематикою конкурсу, беруть участь в обговоренні проєктів та в голосуванні за призи глядацьких симпатій.

Проведення Фіналу стає справжньою подією в житті студентів, учнів, роботодавців, випускників та друзів кафедри економічної кібернетики та економічного факультету Запорізького національного університету.

Отже, проведення Ділової гри «Конкурс проєктів автоматизації бізнес-процесів в економіці» дає змогу зібрати та об'єднати студентів, випускників, науковців та роботодавців для вирішення актуальних проблем у галузі реальної економіки. Як свідчить досвід проведення цього заходу, така співпраця породжує синергію думок, ідей та дій, сприяє посиленню мотивації студентів до опанування основ майбутньої діяльності, хисту до досліджень та поглибленню уваги до здобувачів ОП «Економічна кібернетика» з боку роботодавців.

Ділова гра є ефективною формою підготовки майбутніх економістів до виконання реальних робочих завдань, а участь та досягнення в таких конкурсах відображається в резюме студентів, підкреслює їх практичний досвід та переваги, характеризує їх як впевнених та креативних фахівців.

Список використаних джерел

1. Положення про проведення ділової гри «Конкурс проєктів автоматизації бізнес-процесів в економіці» для здобувачів освітнього рівня

«бакалавр» спеціальності 051 Економіка освітньої програми «Економічна кібернетика» (затв. 28.03.2017).

2. Максишко Н.К., Заховалко Т.В., Столярчук І.А., Шаповалова В.О. Економічна кібернетика: методичні рекомендації до організації та проведення ділової гри «Конкурс проектів автоматизації бізнес-процесів в економіці» для студентів освітнього рівня «бакалавр» напряму підготовки «Економічна кібернетика». Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 75 с.

3. XII конкурс проектів кафедри економічної кібернетики ЗНУ та центра сертифікованого навчання «ПРОКОМ». URL: <https://cutt.ly/beuB9xkV>.

4. Учасники Ділової гри економфаку побували на екскурсії у стейкхолдера. URL: <https://cutt.ly/SeuB7zII>.

5. На економічному факультеті відбувся фінал Ділової гри з автоматизації бізнес-процесів. URL: <https://cutt.ly/MeuB4VuJ>.

СЕЛІЩЕВА А.В.

д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ

Одним із пріоритетних напрямів освіти у ХХІ ст. є підготовка фахівця, який здатний критично мислити, аналізувати, формувати команди, управляти ними та працювати в них, готовий діяти і приймати ефективні самостійні й виважені рішення в умовах невизначеності та ризику. Підготовка такого фахівця певною мірою залежить від технологій, методів та форм навчання, використання сучасних інноваційних підходів.

Зауважимо, що вимоги сучасного ринку праці до випускників передбачають формування нових навичок, які зможуть допомогти реалізовувати інноваційну ідею в організації. Адже, для ефективного

управління підприємством та його розвитку необхідно вміти розробляти власні ідеї через їх реалізацію у вигляді проєктів [1, с. 89].

Використання результатів реалізації міжнародних проєктів під час вивчення освітніх компонент сприяє розвитку пізнавальної діяльності та творчості здобувачів, застосуванню отриманих знань, вмінь та навичок і формуванню нових, самостійності в плануванні, виконанні, взаємодії з іншими учасниками, презентації групової роботи та власного внеску.

Міжнародна проєктна діяльність є важливою складовою на економічному факультеті, який реалізує низку проєктів.

Досвід координації міжнародним проєктом в рамках програми ERASMUS+ за напрямом Програми ім. Жана Моне «Європейські практики соціального підприємництва: сталість, інклюзія та креативність», № 101085348 – EUROSECRET – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) [2], дає можливість виокремити декілька напрямів, котрі сприяють формуванню компетентностей здобувачів:

- вміння працювати в команді через підготовку спільного підсумкового проєкту – моделі соціального підприємництва;
- креативне мислення – формування ідеї щодо соціального підприємництва, яке вирішує актуальну проблему сьогодення;
- критичне мислення – вільне висловлення власної думки та її сприйняття.

Крім того, участь здобувачів у міжнародних проєктах у якості слухачів курсів, учасників різних заходів дозволяє виявити латентні здібності, інтереси, зацікавленість тим чи іншим напрямом діяльності та схильність до окремих видів активностей.

Враховуючи сучасні тенденції щодо розширення можливостей у виборі того чи іншого курсу, міжнародні проєкти забезпечують більше врахування запитів здобувачів. Зазначене також формує індивідуальну траєкторію здобувачів.

Завдяки опануванню проєктних курсів здобувачі мають можливість зарахувати певну частину кредитів як результати, отримані в інформальній освіті.

Проведення різноманітних заходів у межах міжнародних проєктів, круглих столів, вебінарів, тренінгів дозволяє здобувачам знайомитися з цікавими спікерами та їх практичним досвідом, визначити сферу майбутньої діяльності тощо.

Захист групових проєктів як результат опанування курсу сприяє формуванню здатності до публічного виступу пед аудиторією, вміння ставити питання та відповідати на них.

Отже, реалізація міжнародних проєктів та залучення здобувачів до цього виду діяльності відіграє важливу роль у формуванні компетенцій, а також сприяє самореалізації та підвищує рівень конкурентоспроможності на ринку праці.

Перевагою залучення здобувачів до проєктної діяльності є розвиток креативних, дослідницьких навичок здобувачів освіти, наукової зацікавленості, вміння взаємодіяти з різними типами особистостей, самоорганізації та самодисципліни.

Список використаних джерел

1. Пандазі А., Станжур Т. Проєктне навчання як засіб формування компетентностей майбутніх менеджерів. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 4. С.88-95.

2. Сайт проєкту «Європейські практики соціального підприємництва: сталість, інклюзія та креативність» (EUROSECRET). URL: <http://eurosecret.com.ua>.

**ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ЗНУ:
ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ОЧИМА СТУДЕНТІВ
ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

*Матеріали науково-методичного семінару,
м. Запоріжжя, 1 травня 2024 р.*

Редактор Селіщева А.В.

Підп. до друку . Формат . Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк.
Замовлення № Наклад прим.

Запорізький національний університет
69600, м. Запоріжжя, МСП-41
вул. Жуковського, 66

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2952 від 30.08.2007 р.